

Érkezett: 1914 MAJ 19.

mell.

ERDELYI GAZDA

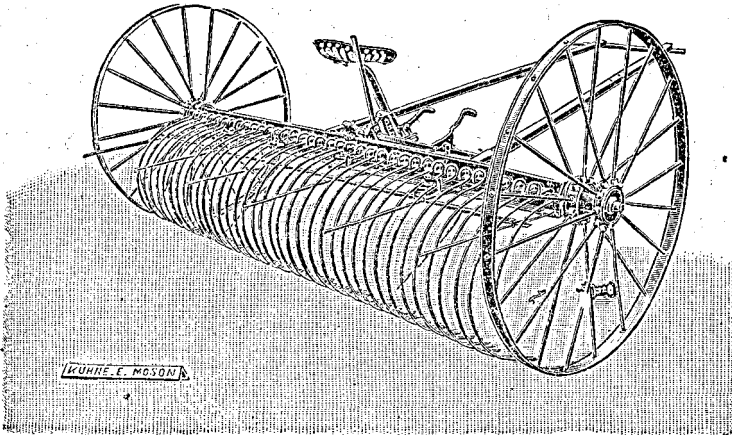
XLVI. ÉVFOLYAM.

KOLOZSVÁR, 1914. MÁJUS 17.

20. SZÁM.

Motorhajtásu cséplőkészletek

elsőrendü kivitelben.

Mindennemü egy és többsoros KAPÁLÓESZKÖZÖK, javított rendszerü „1912” Osborne

FÜKBSZÁLÓGÉPEK,

legtökéletesebb New-Osborne KÉVEKÖTŐ-ARATÓGÉPEK, SORTRÁGYÁZÓ „Royal Drill” VETŐGÉPEK beszerezhetők: 2012

Főraktár: Budapest, VI., Váci-körút 57/a.

Fiókok saját kezelésben: Debreczen, Kaposvár, Szabadka, Temesvár.

„KÜHNE” mezőgazdasági gépgyár r.-t.-nál MOSONBAN

MINDEN GAZDA

érdeke, hogy összes **gép- és motor** szükségleteinek beszerzésekor az **E. K. A. R. T.**

Motor-, Gép- és Ipartelepek berendezési osztályától kérjen ajánlatot.

I g a z g a t ó s á g:

Kolozsvár, Mátyás király-tér 29. szám. (Bánffy-palota.)

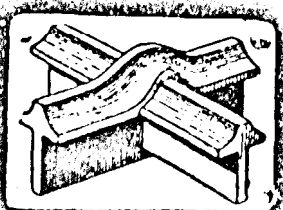
Telefon: 827. sz.

Távirati cím: "EKART"

NAGY JAVITÓMŰHELY

mindenféle rendszerü gépek javítására.

3033

Szab.

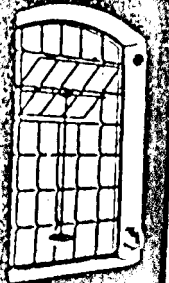
„Köpplinger”-rendszerü Idomvasablakok

a legjobbak és a legolcsóbbak.

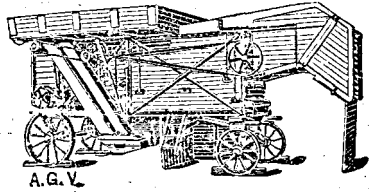
Egyedüli gyártója: — ismeretessel és költségvetéssel díftalanul szolgál

vasszerkezettü csúfdomvasablakgyár — telefon 33-22

Lepter János Budapest, X., Asztalos Sándor-út 16.

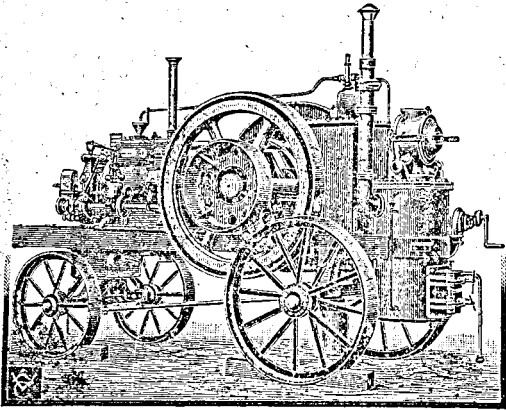

Az állami gépgyár gyártmányai:

Arcélkeretű golyós-csapágyas cséplőgépek.

Csekély hajtóerősükséglet! és kenőanyag fogyasztás! Tengelykopás kizárva! Nagy teljesítő képesség!

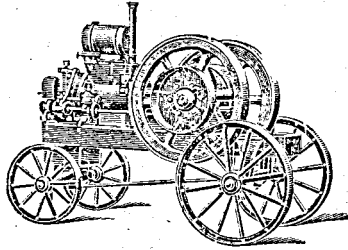
Szivógázlokomobilok

Újdonság! Szabadalom
Rendkívül olcsó üzem! Zajtalan működés,
Könnyű kezelés!
Faszénfogyasztás óránként és lóerőnként kb. 480 gramm.
Földgázüzemre is alkalmasak!

Legújabb rendszerű szab.

NYERSOLAJLOKOMOBILOK.

Egyenletes működés! Tűzveszély kizárva!
Könnyű kezelés!
Nyersolaj fogyasztás óránként és lóerőnként kb. 280 gramm.

Benzinlokomobilok

porlasztóval (karburátor) és szabadalmazott szelephűtéssel ellátva.

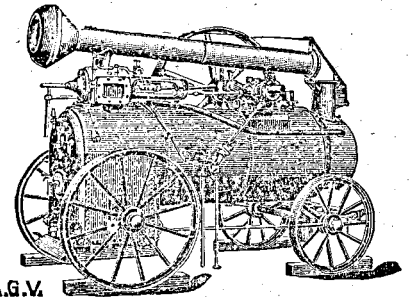
Megbízható üzem! Egyenletes járás!
Egyszerű kezelés Kevés benzinfogyasztás!

A losonci mezőgazdasági gépgyár gyártmányai: Losonci egyszerű és műtrágya szórával kombinált vetőgépek

Kalmár-féle rosták.

Resicai tükörcélekék. Táracsáboronák és egyéb talajmivelő eszközök.

Érdeklődőknek árjegyzéket szívesen küld

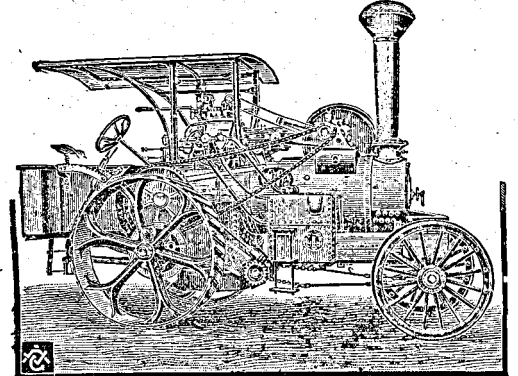

A.G.V.

GŐZLOKOMOBILOK

10 légkörnyomásra szerkesztve.

Fa-, szén- és szalmatüzelésre egyaránt alkalmasak. Nagy munkaképesség. Csekély vonóerősükséglet. Nagy tüzelőanyag- és vízmeztakarítás.

UTIMOZDONYOK

14 légkörnyomásra, compound rendszer szerint szerkesztve.

Fa-, szén- és szalmatüzelésre! Gazdaságos üzem! Gőzcséplőgépek hajtására, tehervontatásra és szántásra alkalmasak.

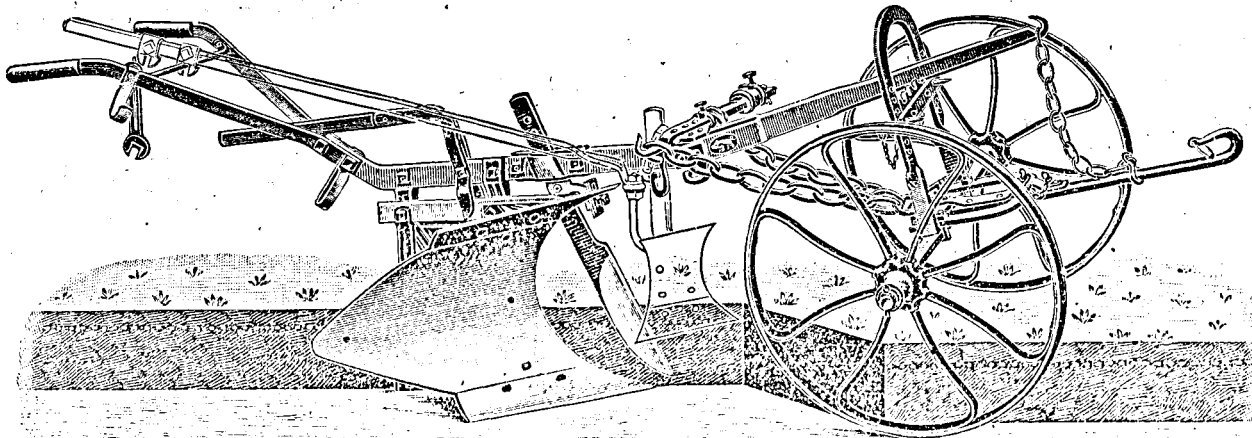
A Magyar Királyi Államvasutak Gépgyárának Vezérigénysége Budapest, Váci-körút 32. Fiók-telepek: Nagyvárad, Debrecen, Temesvár

Az Eberhardt testvérek Ulmi ekegyárának

Vezérképvisellete

felhívja a t. földbirtokos urak figyelmét

3107

egy-, két- és háromvasú vállóékéire,

melyek a Kolozsvárt 1913 szeptember havában megtartott kiállítson aranyéremmel lettek kitüntetve. Ezen ekék rendkívül könnyen járnak, könnyen kezelhetők, kiváló szerkezetűek, tökéletesen fordítanak és porhanyítanak.

Kizárólagos vezérképviselő Erdély részére:

Láng Keresztély, Erzsébetváros

Legyen figyelemmel a „Vadkan” védjegyre!

Legyen figyelemmel a „Vadkan” védjegyre!

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK
 FÉLFIZETÉSI ÁR: 1 ÉVRE 12 KORONA,
 1/2 ÉVRE 6 KOR., EGY SZÁM 24 FILLÉR.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE
 MEGJELNIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSEG ES KIADÓHIVATAL
 KOLOZSVAR, ATTILA-UTCA 10. SZÁM.
 :: A LAP TELEFON SZÁMA: 158.

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:	
Nemzeti létünk pillérei.	233
A műgyetem közgazdasági szakosztálya és a ko- lozsvári t. egyetem mezőgazdasági fakultása	234
Fejjük teheneinket. <i>Br. Kemény József</i>	236
Jegyzetek az állattenyésztési szakirodalomból. <i>Dr.</i> <i>Schandl József</i>	237
Egyleti élet	
Az erdélyi gazdasági egylet a kolozsvári egye- temért. — Jegyzőkönyv	237
Vegyes közlemények	239
Hírdetések.	

A gazda nyári

szükségei:

Arató- és fűkaszálo-gépek, a Magyarországi Nemzetközi Aratógép Társaság híres Mc Cormick gyártmányaiából,

gőz és motoros cséplő-gépek,
rosták, trieurók, stb.

Egyéb gépek és anyagok: Alagesővek, állatgyógy-szerek, állatnyirógépek, aszfalt és kátrányfedélpapírok, baromfitenyésztési requisitumok, építési anyagok, fedőcserép, halászati eszközök, kertészeti eszközök, kaptárak, meszelőgépek, műtrágyák, olajok, zsírok, peronospora permetező, rétgyalu, szénaforgatók és gyűjtők, szénkénegfecskendők, permetezőanyagok és szénkéne, szivattyúk, szőlőtrágyák, szőlőmivelési eszközök, tejgazdasági és tejfeldolgozó gépek, tüzelő felszerelések stb.

Tenyész és ígás állatok,

AZ

ERDÉLYI GAZDA TÁRSASÁG

utján

Kolozsvártt, Attila-utca 10. sz. alatt

személyesen, vagy levélileg, garantált minőségben
kedvező feltételekkel,

leggyorsabban és

legolcsóbban

szerezhetők be.

3059

Nemzeti létünk pillérei.

Ez a nemzet ma megélhetésében, anyagi fennmaradásában, fejlődésében csak a földművelésre számíthat. A törvényhozás egészen hiába gyártotta az ipari, kereskedelmi kodexeket, hiába bástyázta körül az ipart és kereskedelmet szabadalmakkal, látta el mind a kettőt milliommós segítségekkel, üvegházi növények maradtak az annyira ápoltak. És ha a törvényhozás, a kormány mostoha is volt mindenkoron a mezőgazdasághoz, a nemzeti termelésnek mégis csak ez az egyetlen egy ága, amely tartja a többi.

Igaz, hogy maga a mezőgazdaság is ezer sebből vérzik. Az állam a pénzügyi helyzetre való hivatkozással évről-évre mostohább lesz a mezőgazdasághoz, megszületnek a jelszavak, melyek között van helyes is, amint helyes a többtermelés jelszava, de miniszterek mennek, miniszterek jönnek, de arra nem jut erő a költségvetésekben, hogy ezeknek a költségekkel megvalósítható, a távolabb jövőben anyagi gyarapodást buzogtató jelszavaknak a fedezete megadassék. Pedig, ha valahol, úgy éppen a mezőgazdaságban van helye annak, hogy az állam viselje a bányanyitás költségeit, amely bányából az állam kapja a katonát, az adót a legkiadósabban. Ismerik ezt a helyzetet az ipari és kereskedelmi államok, amelyek igen bőkezűen gondoskodnak a mezőgazdaság állami támogatásáról, mert nagyon jól tudják, hogy a mezőgazdaságban ép állam biztos védelmében, fizetőképességében és hitelében.

Nálunk kétszeres figyelemmel kellene lenni a mezőgazdaságra, de fájdalom, immár csak a legelkerülhetetlenebb segítség kezd rendelkezésre állani. A törvényhozáshoz az ipar és kereskedelem mindig közelebb áll, mint a mezőgazdaság. A hajóstársaságok százmilliói tüntető barátsággal vezettelek fel a javaslatokban, még tüntetőbb jóakarattal szavaztatnak meg a bizottságokban és az országos ülésekben. Egy-egy anyagi megterheléssel járó javaslat, amely a mezőgazdaság és így a legszelebb országos érdeket volna hivatva előmozdítani, már a

tárcaminiszteriumban szörnyű kinok között születik meg. A kötött kéz teljes bánaságát érzi a miniszter, akinek dolga még nehezebb lesz, ha kollégájával, a pénzügyminiszterrel kell tárgyalnia az anyagi fedezetről, mert a magyar kincstár első lordja ellentálló képességét rendszeren a földművelésügyi miniszterrel érvényesíti, lévén az teljesen hatástalan a katonai, a merkantil és egyéb követelésekkel szemben.

Hogy a magyar mezőgazdaság az utóbbi évek alatt mégis tudott emelkedni, az csakis a vámvédelemnek köszönhető, aminek most következnek a kritikus idők, mikor küszöbön állanak az 1917-ben lejáráó vámszerződés megújítására vonatkozó tárgyalások. Ez lesz a Magyar Gazdaszövetség Temesvárott június hó 17-én tartandó nagygyűlésének első és legfontosabb tárgya, ahol a mezőgazdasági védvámok és ezzel kapcsolatban a magyar földművelő jövőjének biztosításáról tanácskozik az ország minden részéről egybeseregő magyar gazdaközönség. Minden túlzás nélkül megállapíthatjuk, hogy nemzeti létünk legjelentékenyebb pillérééről van itt szó, mert következményeiben ki nem számítható csapást jelentene az országnak, ha sérelem esnék a mezőgazdasági vámvédelmen, amelyre Budapest székesfőváros vezetése alatt irtózatoss erővel készül törni a nemzetközi szociálistákkal szövetkezett nagytőke. Amivel szemben szervezkedni kell a magyar gazdaközönségnek is és amire szintén megtalálja az utmutatást a temesvári nagygyűlésen, amelynek másik tárgya: a földművelők szervezkedése és a nemzeti erő fejlesztése. Ez is tulajdonképpen védekezés a merkantilista és szociáldemokrata tömörülés ellen, mert ennek a természetellenes szövetségnek az első csatája a legközelebbi választásokon vivalik meg az egész nemzettel, melynek a magya a magyar mezőgazda, akár kisbirtokos, akár ezerholdas borkabátos.

Kicsiny kezdetekből emelkedett a Gazdaszövetség nagygyűlése azzá ami ma: a gazdak országgyűlésévé. A temesvári igazán az lesz, már az előbb körvonala-zott tárgyainál fogva is azzá kell, hogy

Legelőnyösebb beszerzési forrás!

Olajok, kenőcsök.
Cséplési szenek.
zsákok, ponyvák.
Tenyészállatok.

BIZOMÁNYI SERTÉSHIZLALÁS.
Fűkaszálok :: Aratógépek :: Répakapák.
Védő- és oltóanyagok (lépfene és sertésorbánc stb)
Sinapin vadrepce irtásra Clorbarium répabogár irtásra

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete, Budapest, V. ker., Alkotmány-utca 29. szám

tegye a gazdaközönség tömeges felvonulásával, olyannal, amely ezeknek az országos érdekű határozatoknak kellő súlyt ad. Itt fogják kimondani, hogy a magyar gazda csak olyan jelöltre adhatja szavazatát, aki nemcsak a mandátumért küzködő kortesbeszédében, hanem az ország tanácsában a képviselő szavazatának és egyéniségének a súlyával is támogatja a magyar gazda jogos követeléseit, amelyek a mai viszonyok között csak halk óhajok.

Pillérek épülnek Temesvárott és ezeknek az építésében részt kell venni mindenkinek, aki a gazdasági haladást és az igazi gazdasági szabadságot kívánja.

A műegyetem közgazdasági szakosztálya és a kolozsvári t. egyetem mezőgazdasági fakultása.

Nagyon érdekes és értékes vitatkozás folyt le nem régen a »Köztelek« hasábjain afelől a kérdés felől, hogy a műegyetem közgazdasági szakosztálya közérdeket szolgál-e? Kiknek érdekében létesítette? Hasznára válik-e a mérnököknek és hasznára válik-e a hazai mezőgazdaságnak? stb. stb.

Az »egyik« vitalkozó fél »főösleges iskolának« nevezi a szóban levő szakosztályt; nem emlékezik, hogy a mérnökök vagy a kereskedők kérték volna; nem tudja belátni, hogy a mérnökök mit nyerne ezzel a tanfolyammal a mezőgazdaság szempontjából, nem is véletlenül fel tanítványai sorába a »mezőgazdaságtan«; állítja, hogy a gazdákra nézve sem pótol szükségét; megállapítja, hogy a gazdáknak, mérnököknek stb. egyetlen közös céljuk van, amelyet az együttes iskola sikeresen szolgálhatna s ez a *közgazdaságban való érvényesülés*, ezt a törekvésüket azonban a közgazdasági szakosztály egy hajszállal sem segíti elő, mert hiszen képesítést nem ad és előadandó tantárgyai sem a közgazdasági pályára való képesítést szolgálják.

A »másik« vitalkozó fél tagadó álláspontra helyezkedik a felsorolt állítások megállapításokkal, stb.-iekkel szemben. — Okait, nézeteit nem sorolom fel. Nem szándékozom ugyanis a műegyetem közgazdasági szakosztályának kérdésével általánosságban foglalkozni.

Csupán az »egyik« vitalkozó fél egy némely állításába akasztom okoskodásom horgonyát s a mérnökök szempontjából — tehát közérdekből is — vizsgálva a kérdést, a szóban levő szakosztály létesítése előzményeinek egyik nevezetes

mozzanatára hívom fel a vitatkozók figyelmét. Nem fogok neheztelni, ha a mérnököktől a »hivatlan prókátor« címet kapom. De ők se nehezteljenek, hogy az ő dolgukkal kapcsolatban a mezőgazdaság érdeke dolgára is kiterjeszkedem.

Az Ur 1912. esztendejének január hó 7-én, vasárnap történt, a zászlódiszt öltött Sopron városában. A magyar mérnök- és építész egyesület soproni osztályának avató ünnepélyén. Buday Béla műszaki főtanácsos a *tisztviselői minősítés* kérdéséről tartott előadásában a következőket mondotta (l. Pesti Hírlap 1912. január 7. száma):

A technikusok, nemcsak a szigoruan vett technikus munkakört érintőleg várják a minősítés új rendezését az új minősítő törvénytől, hanem a közérdek szempontjából még sokkal nagyobb jelentőséget tulajdonítanak ama kívánságuk teljesülésének, hogy az alkotandó új minősítő törvény a technikusoknak egyrészt a saját munkakörük igazgatásában, másrészt általában a közgazdasági pályán az őket megillető teret megnyissa. A ma érvényben levő minősítő törvény kivétel alakjában módot nyújt ugyan a szaktudásnak a szakma igazgatásában való érvényesülésére, a valóságban azonban a legtöbb speciális szakmának s ezek közt a mérnöki ügyköröknek is legfőbb igazgatása és szervezése tulnyomóan jogászok kezében van. A mai állapotok elméleti jogcime az az igazság, amelyet a nemrég lezajlott országos jogászgyűlésen is ex cathedra hirdettek, hogy a jogi ismeretek azok, amelyek az igazgatási impérium gyakorlásánál mértékadó különféle szempontok kellő egyetemességgel való mérlegelésére leginkább képesítettek. A mérnökök is elismerik, hogy az igazgatási minősítésnek elengedhetetlen alkotó eleme a jogi ismeret, de elismerést követő alapigazság, mondhatni dogma gyanánt állítják oda azt, hogy a mérnöki szakma igazgatásának legjobb alanya maga a mérnök, ha egyébként az igazgatási teendőkre egyénileg rátermelt s ha a szükséges jogi ismereteket megszerezte. A mérnökök azt kívánják, hogy a közgazdasági pályára jogosító iskolai minősítés tekintetében az új minősítő törvény a műszaki főiskolai oklevelet a jogi képzettséggel egyenrangúnak mondja ki, hozzátéve, hogy az a mérnök, aki közgazdasági pályára akar lépni, a szükséges jogi ismereteket a gyakorlati közgazdasági szakvizsga letevésével igazolja. A mérnök hivatása csakugyan a mérnöki munkák elvégzése s az a hivatás, amint eddig, ugy-

ezután is egész embereket kíván és pedig a gazdasági fejlődés arányában számszerint is egyre többet és többet. A szónak eddigi értelmében vett mérnöki kar mellett azonban lassankint előáll a szüksége egy más minősítési típus: a közgazdasági mérnök kialakulásának.

Ime, Buday főtanácsos tisztán érthetően, határozottan körvonalozva elmondotta, hogy mi a mérnökök kívánsága s hogyan, miként akarnak a közgazdaság terén érvényesülni. A mérnökök nem tiltakoztak — tudomásom szerint — a Buday által kifejezett óhajások ellen és határozottan állítom, hogy közgazdaságunknak nagy hasznára válna, ha a műszaki szakemberek közgazdasági szerepkörhöz jutnának.

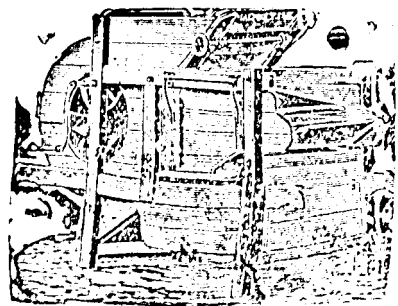
És remélem, hogy sem Buday főtanácsos, sem a mérnökök nem fognak tiltakozni az ellen a föltevés ellen, hogy a soproni avató-ünnepen, a minősítési törvénnyel kapcsolatban, elhangzott kívánságok és a műegyetem közgazdasági szakosztályának szervezése között — bizonyos összefüggés létezik!?

A közgazdasági szakosztály: az *első nagy lépés* a felé a cél felé, melyhez a mérnökök eljutni akarnak. A *második lépés* lesz a minősítési törvény módosítása a célhoz vezető irányban.

A *többi lépés* azután könnyen megtehető s a mérnökök életrevaló törekvése megvalósulni fog. »Titkos erők« alkalmazása nélkül megvalósul, egyszerűen azért, mert anyagi erőnkhez mért, megvalósítható tervet eszeltek ki. Mérnökeink belátták — ugy kell lenni —, hogy a külön *közgazdasági egyetem* sok millióba kerülő szekerét akkor sem fogja az O. M. G. E. a hegyre felvontatni tudni, ha saját erejüket akasztják előfogát gyanánt a rudhoz.

Mi gazdák ezalatt az idő alatt előbb a »*gazdasági főiskola*«, azután a »*közgazdasági egyetem*« színes pillangóját üztük a virágos réteken, hol egymagunkra, hol a nyeregben ülő állatorvosi főiskolával karöltve, hol pedig a többi közgazdasági hatalmasságok önzetlen társaságában. Üztük és üzzük most is s buzgólkodásunk izgalmasában nem akarjuk meghallani a figyelmeztető szót, mely arra buzdít, hogy a *megvalósíthatót* munkáljuk.

A *tudományegyetemek keretébe* kell beleilleszteni a *felső gazdasági szakoktatást*, mindenütt, ahol erre alkalom kínálkozik. Legelőször Kolozsvárt, azután Debrecenben. A kolozsvári tudományegyetem és a kolozsvári gazdasági akadémia, mint egy szemérmes szerelmes

Ha ön meg akarja ismerni a legújabb
eredeti „KALMÁR“ rostát

sziveskedjék **árljegyzéket** kérni amellyel több oldalú anyagi és technikai előnyöket fog biztosítani gazdasága részére.

KALMÁR ZS. és TÁRSA gépgyára Hódmezővásárhely

Vezérképviselet: A m. kir. államvasutak gépgyárának vezérügynöksége, Budapest, V., Váci-körút 32

pár, csak a biztató szót várja megfelelő helyről, hogy egymás karjába boruljon s a debreceni gazdasági akadémia is — bizonyára — ölelésre kész karral lesi az egyetem bevonulását.

A kolozsvári frigyhez csupán a két miniszter áldást osztó »igen« szava szükséges. A költség, a mibe kerülne, oly csekély, hogy számításba nem jöhet. Az eredmény pedig, mely e frigytől várható, rendkívül nagy jelentőségű, közigazgatási, mezőgazdasági és földbirtokpolitikai szempontokból egyaránt. Mindezt sokszor kifejtettem szóban és írásban; a G. L. 1912. évfolyamában megjelent és külön füzetben is kiadott »Mezőgazdasági felső szakoktatásunk című cikkely sorozatban s legutóbb az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület — E. M. K. E. — ez évi rendkívüli közgyűlésén.

A tudományegyetem mezőgazdasági fakultásának polgárai sorába, bizonyára nagyobb számban fognak beiratkozni nagybirtokosaink és nagybérlőink fiai, mint a mily számban most gazdasági akadémiaink hallgatói között találjuk őket. Már ez a körülmény is számottevő nyeresége lesz közigazgatási életünknek. Ennél fontosabb azonban, hogy a mezőgazdasági fakultás hallgatói könnyű szerrel elsajátíthatják a közös alma mater kebelén, a kormányzat és közigazgatás terén való érvényesülésre szükséges ismereteket és minősítést — a doktori címmel együtt. A jogi fakultás hallgatói pedig — a jövő miniszterei, országgyűlési képviselői, főrendei, bírái, ügyvédei, alispánjai, szolgabírái és körjegyzői — mezőgazdasági ismeretekkel gazdagabban léphetnek az ország, a megye, a községek és Justitia szolgálatába.

Kétségbevonhatatlan, hogy gazdasági életünk már elődázhatatlanul követeli, miszerint mindazok, akik megalapozására és irányítására elhatározó befolyást gyakorolnak, megfelelő gazdasági tudás fellett rendelkezzenek. Ugyiszintén bizonyos, hogy racionális földbirtokpolitika megfelelő mezőgazdasági ismeretek nélkül, nem tervezhető és végre nem hajtható.

Eppen a pontot tettem írásom végére, a mikor a posta a május 1-én és 2-án lefolyt országos ülésről szóló lapokat kézbesítette.

Örömmel olvasom a tudósításokból, hogy a földművelésügyi és a közoktatásügyi miniszter urak bölcsesége bizonyos frigyel szándékozik létrehozni a most keltező *pozsonyi tudományegyetem* és a magyaróvári gazdasági akadémia között. A kultuszminiszter ur a folyó hó 5-iki országos gyűlésen szószerint a következőket mondotta erről a frigról:

»Ha beállítatik 1916-ban az orvostani fakultás első évfolyama, Pozsonyban. Lehetéssé válik, hogy kapcsolatba hozzuk azt a magyaróvári akadémiaival. Tapasztaltuk az utóbbi időben, hogy fiaink közül igen sokan egyszerre végzik el a jogi fakultást és a mezőgazdaságit és mindkét kiképzésre egyszerre törekszenek. Ha ezt egymás után végzik el, igen sok időt vesz igénybe, mert a jogi fakultás négy évig, a mezőgazdasági három évig tart. Minthogy azonban ez az arány megvan, igen kívánatosnak tartom, azt elvi szempontból is, amelyeket előbb jeleztem, hogy a különböző tudományos ismeretek egymással kapcsolatba hozassanak s különösen a politikai tudományok kapcsolatba hozassanak a mezőgazdaságiakkal.

Ez esetben a magyaróvári intézet is bekapcsolható a pozsonyi egyetem természettudományi fakultásába.

Azok a hallgatók, akik mezőgazdasági tanfolyamot akarnak végezni, kötelesek lennének Pozsonyban két esztendőig az elméleti természettudományt hallgatni. Az előkészítő tanfolyam Magyaróvárott eddig egy esztendő volt, de azt nem tartom elegendőnek. Mert hiszen mielőtt meg van adva az elméleti kiképzés a természettudományokban, kell még a laboratórium munkálatokban való kiképzés, mert enélkül a teljes kiképzés el nem érhető, erre pedig egy másik esztendő kell. Ezért, ha valaki a mezőgazdasági téren igazán kellő kiképzést akar elnyerni, okvetlenül szükséges az elméleti természettudományok terén a két évi kiképzés.

Ez az idő éppen elegendő arra is, hogy viszont a jogtörténelmi, közjogi és azon kívül a közigazgatási ismereteket megszerezze, amelyek ma s a két alapvizsga körébe tartoznak. Amennyiben a jövőben a jogi reformmal kapcsolatban a tantárgyak elosztásával és a vizsgálati rendszer módosításával — amit kívánatosnak tartok, a legközelebbi jövőben — a négy egyetem jogi karának segítségével foglalkozni kívánok s akkor ezen a tanterven teljesen alkalmazkodhatunk az új tanrendszerhez, hogy azon tárgyak vételessenek fel a politikai oktatás terén, a melyek a két alapvizsga tárgyát fogják képezni.

Ha ezután a hallgató elvégezte a két elméleti évet Pozsonyban, akkor átmenhet Magyaróvárra, mely Pozsonytól 60 km.-nyire van és ott elvégzi a két évi gyakorlati tanfolyamot. Sőt lehetséges, hogy mivel csak 60 kilométer választja el a két helyet egymástól, ünnepnapon vagy szabadnapon átmenjen és a gyakorlati oktatásban két éven át már előre részesüljön így egyes napokon. Így a magyaróvári gazdasági akadémia bekapcsolhatná a pozsonyi egyetembe és tanárai egyetemi tanárokká neveztetnének ki. Ez költségzaporulat nélkül lehetséges, mert megtakaríthatnának azon politikai és természettudományi tanszékek, melyek eddig Magyaróvárt szervezve voltak, megtakaríthatnának azon épületek, melyek e célra eddig felkötve voltak és azon összes fenntartási költségek, melyek ezzel együtt jártak.

Tehát annál könnyebb lesz ugyanott

egyetemi tanszéket szervezni az illető tanárok számára, mert ezt minden újabb költség nélkül tehetjük. Ha ilyen módon az illető tanuló elvégezte a tanfolyamot Pozsonyban és Magyaróvárt, ha akarja, kiegészítheti ezt egy további tanfolyammal Pozsonyban, jogi tárgyakból, melyek eddig körülbelül a politikai doktorátusnak tantárgyát képezték és amelyek révén azután megkapja a képesítést arra, hogy ne csak a mezőgazdaságban, hanem a közigazgatásban is érvényes diplomát szerezzen. Ha az illető ezek alapján leteszi a doktorátust, lehet nemcsak doktor economicis, hanem economicis et politicis.

Egyes közigazgatási ágakban valóban nélkülözhetetlen ilyen képzettségű egyén alkalmazása, így első sorban a földművelésügyi minisztériumban, ahol kívánatos, hogy mindenki, úgy a közigazgatási tantárgyakban jártas legyen, mint a mezőgazdasági alapelveket is ismerje. Azután itt van a közalapítványok kezelése a kultuszminisztériumban és ha keressük, azt hiszem találunk több más foglalkozási ágat is, ahol ez kívánatos. — Haszna lesz belőle magának a közigazgatásnak is, ha a néppel szemben olyan egyének járnak el, kik a mezőgazdaságot is ex assa ismerik. Végre előnyös lesz magukra a földbirtokosokra nézve is, kiknek fiai igen gyakran előbb közigazgatási ágakban nyernek alkalmazást és csak később térnek át a mezőgazdaságra.

Azon régi idők már elmúltak, hogy ha valaki megunta a katonáskodást, vagy a közigazgatást, elmehetett gazdának. Aki korábban gazdasági iskolát nem végzett, annak nem ajánlható, hogy későbbi korban ilyen képzettség nélkül menjen gazdának. Ha nézzük Németország mezőgazdasági fejlődését, azt látjuk, hogy alapos tudományos kiképzés képezte alapját a mezőgazdasági fejlődésnek. Ha tehát azt akarjuk, hogy Magyarország mezőgazdasága fellendüljön, akkor legalább egy intézettel kell bírunk, amely eléri az egyetemi nivót és gondoskodik arról, hogy fiaink ott valóban tudományos alapon szakképzett gazdákká neveltessenek.

Kitűnik a kultuszminiszter ur kijelentéseiből, hogy a pozsonyi egyetem a tőle 60 kilométernyire fekvő magyaróvári gazdasági akadémiaival ugyanolyan viszonyba kerülne, ugyanazon közigazgatási életünk hűbavágó fontos érdekei okából, a milyen viszonyban a kolozsvári tudományegyetem és a közel telek tőszomszédságában lévő kolozsvári gazdasági akadémia között való létesítése érdekében az Erdélyi Gazdasági Egylet már évek óta buzgólkodik Erdély sajátos viszonyai által diktált kiválóan fontos okokból, melyeket részletezni ezuttal nem szándékozom, azért, mert Kolozsvár város érdemes polgármestere által a kolozsvári tudományegyetemnek a kolozsvári gazdasági akadémiaival valamely alkalmas módon való összekapcsolása ügyében összehívott értekezleten ezek az okok

Legnagyobb választék és legjutányosabb árban kapható: Divatos férfi ingek, alsó-nadrágok, gallérok, kezeltők és finom angol és francia zsebkendők. Női len és chiffon ingek, bugyirók, szoknyák, háló ingek és kabátok. Fiu és leányka fehérnemű minden nagyságban és minőségben állandó raktár.

Sárga Kristóf

utódai

fehérnemű, vászon és szőnyeg nagyraktára
KOLOZSVÁRT, Deák Ferenc-utca 3. sz.

Telefonszám 567.

Mátrác, paplan, pokróc, valamint mindenféle ágyhuztu szakszerűen készítve, olcsó árban található. — Minden fajtájú és nagyságú szalon, ebédlő és futószőnyeg, gyapju és csipkefüggönyök.

Amerikai önműködő ablak-rolletták egyedüli
főraktára.

bizonyára meggyőzően fognak megvilágítani.

Egész Erdély társadalmá nagy érdeklődéssel várja az E. G. E. többrendbeli feliratainak eredményét és ennek az értekezletnek határozatát s bizva reméli, hogy a célhoz fog vezetni.

Fejjük teheneinket.

Irta:

Báró Kemény József.

Igen sok gazda fejét fogja csóválni e cím olvasásakor, mert hiszen a tehén arra való volna, hogy fejessék, de igen nagy azon fehér magyar tehenek száma, amelyek tulajdonosaik nem fejték, egyszerűen azért, mivel egyszer valaki kimondta a szentenciát, hogy a fehér teheneket fejni nem érdemes. Gazdaközönségünk meg igen szívesen indul egyes kiadott jelszavak után, anélkül, hogy elbirálná azt, vajjon helyes-e avagy nem a kimondott szentencia. Kis-, közép- és nagytenyésztők követik ezen jelzöt s igen sok a fehér tenyészte mellett tart pár tarkát, tejnek. Ez a »nem érdemes« jelző okozta jórészt az importokat és az ezzel járó célnélküli keresztezéseket.

Ismeretes, hogy minden szervre, így a tejelválasztó szervekre is a gyakorlat nagy befolyással van. A tejmirigyek a tejet azon behatás és inger következtében választják ki, amit a borju szopása vagy a fejés gyakorol rájuk. Ismeretes az is, hogy állandó teljes kifejtés által a tej mennyisége szaporodik. Az a tény, hogy egyes fajták bő tejelők, vagyis helyesebben bő tejelésre hajlandóságuk van, általában ismeretes, ennek okai nem csak lokálisak, t. i. a tejelválasztó szervekre kedvezően beható klíma és takarmány viszonyok, hanem ez a hosszú időn és generációkon keresztül vitt állandó gyakorlatnak, azaz a jó fejésnek is következménye.

Ezen gyakorlat hiánya oka első sorban annak, hogy fehér erdélyi magyar teheneink nem tejelnek úgy, ahogy tejelhetnének; más okok is befolyásolják ezt, de erről később.

Lássuk most számokban, hogy ez a »nem érdemes« jelző pénzben kifejezve mennyit jelent? Az 1913. évi tavaszi állatösszeírás szerint van 1.654.091 magyarfajta szarvasmarha, ugyancsak a miniszteri kimutatás szerint az összes szarvasmarha létszám 42% tehén, e szerint lenne 694.718 darab magyarfajta tehén az országban, ennek azt hiszem $\frac{1}{5}$ -ét felvehetem azok közé, amelyek fejve nem lesznek, ez megfelel 138.913 tehénnek; tegyük fel, hogy ezen tehenekből általában egy év alatt 300 liter tejet lehetne kifejni, úgy ez 41.683.900 liter tejnek felel meg, a csak 10 fillérrel értékesítve

kereken 4 millió korona értéket képvisel. Ennyibe kerül a gazdáknak a »fehérmarhát nem érdemes fejni« jelszó. Megengedem, a rendszeres fejés behozatala eleinte nehézségekbe ütközik, a »nem érdemes« jelszó alatt felnőtt gazdatisztek eleinte idegenkedni fognak; a fejő emberek mindenféle praktikát kifognak találni, hogy a rendszeres fejés ok nélküliségét, az ezt elrendelő gazdának bebizonyítsák, de kitartással okvetlen célt fog érni a gazda, nemcsak jövedelmet fog kapni, hanem a tej fokozatosan szaporodni fog. Azt is felszokás hozni okul a nemfejtési rendszernél, hogy nem lehet fejni a tehenet, mert ha fejtik, nem marad tej a bornyu számára, ez nem áll! A legtöbb magyar erdélyi tehénnek van annyi tejemennyi a bornyunak kell, sőt első időben több, mint a mennyit a bornyu kiszopni képes. Egy bizonyos mennyiségű tej állandóan visszamarad, s miután a tehén nem reservoir, ezen tej nem lesz összegyűjtve, hanem a már említett okoknál fogva a tejelés napról-napra apad, s mire a bornyu 4 hónapos, már tényleg nincs elég teje a tehénnek, de nem azért mert nem tudna produkálni, hanem mivel ugyszólván mesterségesen vissza lett az fejlesztve. Innen van az erdélyi magyar tehenek tulkorai elapasztása is, mert ez sem fajta tulajdonság, hanem tisztán a gyakorlat hiánya, hiszen van a magyar tehenek között is elég, mely sokáig tejel, hogy mást ne említsék az 1912–13. évben tartott kolozsvári első éves tejelőversenyen 19 tehén közül 8 tehén tejelt 301 és 365 nap között, 9 tehén 255 és 300 nap között és csak kettő volt, amely 167 illetve 173 napig tejelt. Mind ezek erősen igazított tehenek voltak. A most megkezdett második tejelő-versenyekyciklus dicsőszentmártoni csoportjában van ifj. Nagy József Varga »Bojtos« 444. t. számú tehene, melynél a nagy és szorgos munka miatt tulajdonosa a folytatást elmulasztotta és a tehén már 15 hónapja, azaz 450 napja tejel s a próbafejtésnél most is 4 és $\frac{1}{4}$ liter tejet adott, takarmánya nagyon közepes széna és igen kevés korpá, e mellett a tehén állandóan igában van. Ezek pozitív adatok, s azt remélem, a tejelő-versenyek még számos ilyen tehenet fognak napfényre hozni. Tehát itt is nem a tehenek a hibásak, hanem a gazdák nemtörődömsége.

Rosz szokás a bornyuk túl hosszú ideig való szoptatása is. Négy hónap szoptási idő bőven elég, de ezen idő alatt szopjon a bornyu annyit, amennyit akar, s csak a felesleget fejtjük ki, de ezt fejtjük ki okvetlen, bármilyen kevés is legyen az, ezen idő alatt szoktassuk rá a bornyukat az evésre és elválasztás után adjunk prima szénát és erőtakarmányt, nem fogja azt a bornyu megsínyleni soha

és elválasztás után rendszeresen fejve igen szép mennyiségű tejet fogunk még kapni, kivált ha annyit adunk a teheneknek enni, amennyire szükségük van, s nem a koplalás nemes mesterségében gyakoroljuk őket. Erre az a rendes ellenvetés, hogy igen ám, de borju nélkül nem adja le a tehén a tejet; ez nem áll, okkal-móddal, türelemmel minden tehén leadja.

Meg vagyok győződve, ha a nagy és középbirtokosok, mert ezeknél divik első sorban a nemfejés elmélete, behoznák a rendszeres fejést és következetesen és szigorúan keresztül is vinnék, néhány generáció múlva már lenne egy közepesen tejelő hazai fehér erdélyi magyar szarvasmarhánk is, mely teljesen a klimatizálódott és viszonyaink közzé teljesen beilleszkedett. Ne áltassuk magunkat, importálhatunk bármilyen fajta teheneket, lehetnek az importok hazájukban valóságos tejjépek, ez a tulajdonság az utódoknál vissza fog fejlődni, mert vissza kell fejlődjön a mi viszonyaink között. A klíma az állat termelőképességére nagy befolyással van. Eltekintve egyebektől, befolyást gyakorol a klíma a mirigyek kifejlődésére, így első sorban a tejelválasztó mirigyekre. A nedves, egyenletes klíma az, amely a tejelválasztó mirigyekre kifejlesztő hatással van, ezt a tételt a 70-es években Pabst állította fel. S tényleg mindenütt ott találjuk a bő tejelő fajtákat, ahol a klíma a fenti követelményeknek megfelel. Anglia, Hollandia, Dánia klímája oceáni, azaz nedves paradus s a hőmérsék hirtelen és nagy ingadozásoknak kitéve nincs. Svájc klímája szintén nedves, mivel a tenger fölől jövő felhőknek a magas hegyeken föltódulva, le kell hűlniök és lehülve páráikat el kell bocsátniok, ami csapadék alakjában lehull. Lássuk ezzel szemben hazánkat. Hazánk klímája normalis viszonyok között száraz, legnagyobb részében az évi csapadék 700 mm., sőt a három zárt medencében és pedig a két Alföldön és a Mezőségen alig 600 mm. Éghajlatunk szélsőséges, megfigyeltek már Erdélyben Nagyszebenben egy és ugyanazon évben -35° és $+36^{\circ}$ -ot, tehát 71° -nyi ingadozást, emellett a napszakok között is nagy a hőmérsékleti különbség. Álom tehát az a képzelődés, hogy jó tejelő importokkal kiforszírozzuk azt, hogy bő tejelő teheneink legyenek; de ez világért se teszi azt, hogy belenyugodjunk mostani tejelési állagainkba mert ez fokozható és fokoznunk is kell azt addig a határig, amíg lehet és ameddig azt ökonomikusan a többféle használati céll szem előtt tartva tehetjük. Erre meg egyik igen fontos és alapvető lépés az, hogy legalább *fejjük teheneinket!*

Hofherr—Schrantz és Clayton—Shuttleworth Részvénytársaság gépgyár

3023

Erdélyrészi képviselete, állandó nagy raktára

Babos és Társai vasnagykereskedésében Kolozsvárt, Deák Ferenc-utca 21.

Jegyzetek az állattenyésztési szakirodalomból

Irta:

Dr. Schandl József.

Dr. Armsby és Fries ki akarták deríteni ama tapasztalati tény okait, hogy bizonyos fajta egyedének súlynövekvése bizonyos mennyiségű és minőségű takarmány elfogyasztása után nagyobb, mint más fajta egyedéé. Armsby kísérleti állatai közül egyik fajtatípusa aberdeen-angus (angol szarvallyan hizó fajta), a másik fajtatlan volt.

A kísérletek első leszögezendő eredménye az volt, hogy a takarmányt egyformán emésztli a fajtatípus és fajtatlan. A takarmányminőség, illetőleg a takarmányfelvételképességet illetőleg azt találták, hogy túlzott abrakelésnél a fajtatípusa nagyobb quantum felvételére volt képes, míg a fajtatlan aránylag több szénát és más szálastakarmányt tud elfogyasztani. A kísérlet folyamán mindkét állat abszolút egyenlő súlygyarapodást ért el, de a fajtatlan testsúlyához viszonyítva többet; ugyancsak az utóbbi valamivel kevesebb légszáraz takarmányt fogyasztott el az egységnyi súlyszaporulat produkálására.

E jelenségnek magyarázatát abban kell keresnünk, hogy a fajtatípusa, mint hizó-fajta, zsirszövetét növelte, míg a fajtatlan tápanyagfeleslegéből húst produkált; már pedig 1 kg. zsirnak lerakására 8-szor annyi táperő kell, mint 1 kg. hús képzésére, mely utóbbinak tudvalevőleg 80 %-a víz. E feltevést igazolták az étel, bélsár, vízelet és kilehelt levegő elemzési adatai, de igazolták a vágatási eredmények is: a fajtatípusa hizó-fajta teste 2.43 % zsirt tartalmazott s a bírálók »prima qualitas«-nak ítélték, addig a fajtatlan 0.96 % zsirral csak »közönséges minőség« jelzést kapott.

Az intenzív állattenyésztés iparkodik állatait gyors fejlődővé tenni, hogy azok minél korábban termelőképesebbek legyenek. A gyorsfejlesztés legjobb eszközei a fehérjedús takarmányok, így elsősorban az olajpogácsák. A gazdák fokozott érdeklődése elbizakodottá teszi az olajgyárosokat és nem lehetetlen, hogy eme takarmányokért is nemsokára majd oly aránytalanul magas árat kell fizetni, mint a korpáért, mely tudvalevőleg — táphatásához viszonyítva — a legdrágább abrakfélék egyike. Ha majd a jobban forgalmazott pogácsafélékért ilyen affektív árakat kérnek, akkor derül fel ama pogácsafélék napja, melyeket ma még indokolatlanul elhanyagol a publikum. Ilyen a nigerpogácsa, melyet a Guizota olajfajta magjának kisajtolása után nyernek. A

königsbergi gazd. tanintézet kísérleti állomásában fejős tehennel és hizó ürökkel etették e pogácsát. Összehasonlították a napraforgópogácsa táphatásával, mikor is kitűnt, hogy a nigerpogácsa etésekor a tejhozam egyenlő volt a napraforgó etetésekor elért mennyiséggel és a tej zsirtartalma tekintetében is a nigerpogácsa a napraforgópogácsával egyenértékű takarmánynak bizonyult. A piaci ár lehet tehát csak döntő abban, hogy melyiket vásároljuk.

A juhok kergeségének oka tudvalevőleg egy bélgiliszta (galandféreg), mely a kutyának belében él s ha petéi a kutya bélsarával a legelő fűvére, innen pedig a legelő juh száján, illetőleg emésztő-csatornáján át a juh szervezetébe jutnak, annak agyvelejében hólyagszerű képletté (hólyagféreg) nőnek ki magukat. Juhainkat e veszedelmes nyavalyától úgy óvhatjuk meg, ha most tavasszal a juhász-kutyákat, valamint minden a juhokkal esetleg érintkezésbe jutó kutyát összegyűjtünk, elzárt helyen hashajtóval, illetőleg féregűző szerrel az esetleg beleikben élő galandféreggel kihajlítjuk s bélsarukat elégetjük. Legjobban bevált féregűző e célra a kamala, melyből fejenként 5 gr.-ot szokás adni, utána pedig ricinusolajból — a kutya nagysága szerint — többet vagy kevesebbet.

EGYLETI ÉLET.

Az erdélyi gazdasági egyesület a kolozsvári egyetemért.

Az EGE elnöksége, illetékes szakférjfiak meghallgatása után és az igazgatóválasztmány korábbi megállapodásaihoz mérten, a miniszterelnökhöz, a kultusz- és földművelésügyi miniszterekhez a következő sürgős felterjesztést intézte:

»Nagyméltóságú Miniszter Ur!
Kegyelmes Urunk!

Megdönthetetlen tény, hogy az egyesület elsősorban feladata a tudományt önmagáért művelni s ez öncélú tanulmányozás folyamatát hallgatóiban megindítani, illetve azokat minden egyéb tekintet nélkül az igazság kutatásáért való lelkesedésre vezetni. De az sem tagadható, hogy e mellett ép oly feladata oly elemet nevelni, amely a kulturállam igazgatásában, társadalmi és gazdasági életében gyakorlati és szakismeretei alapján mint vezető, irányító helyt tudjon állni, ezzel a nemzet boldogulását, fejlődését előbbre vinni. Hogy e kettős feladat nem választható el egymástól, azt nemesak a tudomány és gyakorlati élet szervi komexiója

igazolja; de bizonyítja az egyetemek történelmi fejlődése is, azaz az a körülmény, hogy a világ valamennyi egyeteme az idők folyamán ilyen alapon rendezkedett be.

A berendezkedésnél csaknem mindenütt az illető ország sajátos viszonyai: állami élete, társadalmi szervezete és gazdasági tagozottsága vétettek figyelembe. Így Anglia valamennyi egyetemén külön mérnöktudományi, erdőszertani és mezőgazdaságtani tanszékek vannak szervezve; Németország több egyetemén, részben külön államtudományi fakultáson (München), részben a filozófiai szakokon (Lipsee, Halle, Jena, Giessen stb.) nemesak hogy rendszeres és a mezőgazdasági szakot teljesen felölelő előadások folynak, de külön mezőgazdasági képesítést is lehet szerezni, akár csak az önálló mezőgazdasági főiskolákon. Hasonlót látunk az olaszországi egyetemeken is.

Csodálatosképpen éppen Magyarországon, ebben a határozottan agrár államban, mely beláthatatlan időkig még az is fog maradni, az egyetemek a mezőgazdasági ismeretek tanítását teljesen figyelmen kívül hagyták. Pedig azokra nemesak azoknak van szükségük, akik egész életüket a mezőgazdaság szolgálatában töltik el, vagyis a gyakorlati mezőgazdáknak és mezőgazdasági intézmények elöljáróinak; hanem sajátos viszonyainknál fogva csaknem oly fontos szerepet játszanak azok a politikus, közigazgatási tisztviselő, ügyvéd és bíró életében is. Ez ugyan nem jelenti azt, mintha ez ismeretek nélkül alapos államférfit vagy jogászt nem lehetne elképzelni; de viszont az is tény, hogy miután nálunk ugy a köz-, mint a magánügyek túlnyomó része valami vonatkozásban vannak a mezőgazdasághoz, ez ügyek intézői sokkal könnyebben és a gyakorlati élet követelményeinek megfelelőbben tudnak eljárni, ha mezőgazdasági ismeretek fölött is rendelkeznek. Hogy ennek igazságától a vezető körök is át vannak már hatva, bizonyítja az a körülmény — legalább a legutóbbi országgyűlési beszédekből az tűnik ki —, hogy a küszöbön álló közigazgatási reform oly tisztviselőket kontemplál, akik államtudományi képesítésük mellett mezőgazdasági képesítés fölött is rendelkeznek.

Visszássá teszi a kérdést még az a körülmény is, hogy nálunk az érettségiltelt fiatalok zöme a jogi pályára fordul. Jogot hallgat nemesak az, aki hivatásértelből, vagy attól eltekintve, kenyérkeresetből arra a pályára lép; de jogásznak iratkozik be még az a fiatal ember is, akire otthon nagyobb földbirtok örök-

Küüntetések:

Arad	Pécs
Budapest	Pancsova
Belgrád	Szofia
Berlin	Szeged
Győr	Szatmár
Lovrin	Szabadka
Lugos	Temesvár
Nagybecskerek	Veszprém
Nagyvárad	Wien
Pozsony	Zenta

Fajbaromfi!

Fajbaromfi!

Keltető tojások!

Reitter Oszkár

főkapitány fajbaromfi gazdaságában

Nagybecskereken kaphatók Angliából hozott telivér fajtisztá, legelsőrendű hófehér Or-

pington, hófehér Wiandotte (amerikai kitűnő téli tojók). Sárga Orpington, fekete Langsán, kendermagos Plimut Rocks tyuktojások, valamint hófehér óriás pekingi kacsá tojások darabja 60 fillér.

Rázásmentes faláda csomagolás ingyenes. Hazai és külföldi legelső és legnagyobb küüntetések. 3064 **Állami nagy aranyérem.**

ség, vagy esetleg egy jól jövedelmező mezőgazdasági haszonbérlet vezetése vár, tehát az az elem, amely a mezőgazdaságból fog élni és ennek folytán mezőgazdasági ismereteinek a megszerzése végett valamely mezőgazdasági főiskolán volna helye. Oka annak egyrészt abban rejlik, hogy a jogi kvalifikáció, különösen annak doktorátusa már egymagában is bizonyos társadalmi dísz, tekintélyt kölcsönöz; másrészt azonban arra vezethető vissza, hogy ha a végzett jogász mint földbirtokos vagy nagybérlő tönkre megy, a közpályán csaknem mindenütt nyerhet alkalmazást, talál kenyeret.

Hogy ennek a helytelen felfogásnak és a vejeljáró mezőgazdasági ügyek iránti érzéketlenségnek, tudatlanságnak mik voltak, vannak és lesznek a következményei, arra nézve még statisztikai adatokat sem kell felhozni. Mindenki, még ha birtokpolitikai kérdésekben teljesen laikus is, tudja, illetve látta és látja, hogy nemcsak a közgazdasági szempontból sok tekintetben kifogás alá eső nagybirtok vándorol idegen, nem egy esetben külföldiek kezébe, vagy szétporlódik életképtelen gazdaságokra, hanem még a középbirtok is, amely pedig tudvalevőleg közgazdasági, szociális és politikai szempontból nemcsak hogy a legelőnyösebb birtokkategória, de amelynek tulajdonosai mindenkor a magyar nemzeti állam legerősebb támaszai voltak. Nem rémképek azok, hanem való tények, amelyeket különösen az a bizottság tudna elénkbe tárni, amely a felfolyt télen az állam által nyújtott kölcsönök felosztásával, odaitélésével volt megbízva.

Nem akarjuk azt állítani, mintha ezzel, hogyha a földbirtokosok és nagybérlők fiai jogi tanulmányok helyett mezőgazdaságiakat folytatnának, teljesen megszűnne a baj; de hogy a mezőgazdaságtan által hirdetett többtermelés módozatainak, eszközeinek a megtanulása és a gyakorlati életben való alkalmazása sokat lendítene, az kétséget nem szenvedhet.

Amde az elmondottak nem újságok. Évtizedek óta folyik róluk a szó, úgy a mezőgazdasági érdekképviselői szerveink gyűlésein, az akadémiák katedráin, valamint a szak- és napilapokban. A volt tanintézeteknek akadémiai rangra való emelése lendített ugyan valamit a dolgon, mert azóta mindig akad néhány ambiciózus fiatal ember, aki jogi végzettség után a gazdasági akadémiát is elvégzi; de miután ez roppant hosszú időt, összesen hét évet vesz igénybe, azért a földbirtokosok és nagybérlők fiainak túlnyomó része még most is kizárólag csak jogi tanulmányokat folytat, vagy pedig praktikusán megoldja a kérdést olyformán, hogy valamely külföldi, főleg német egyetemre iratkozik be, hogy úgy a jogi, mint a gazdasági szakot egyszerre elvégezhesse.

Mindezeknél fogva az Erdélyi Gazdasági Egyesület örömmel üdvözlí az a tervet, amely a magyaróvári gazdasági akadémiának a pozsonyi egyetemhez való kapcsolása által módot fog nyújtani, hogy a földbirtokosok és nagybérlők fiai, vala-

mint a közigazgatási pályára lépők államtudományi és mezőgazdasági képesítést szerezzenek; de kötelessége egyúttal ama nézetének is kifejezést adni, hogy az legfeljebb kezdő lépés lehet a kérdés megoldására és hogy az erdélyi részek erre irányuló kívánalmái csak akkor nyernének kielégítést, ha hasonló módon a kolozsvári gazdasági akadémia is a kolozsvári tudomány egyetemhez kapcsoltatnák. Ennek indokolására legyen szabad a következőket előhozni:

1. Ha a közigazgatási reform a közigazgatási tisztviselőktől, vagy legalább azoknak egy részétől tényleg államtudományi és mezőgazdasági, vagyis kettős képzettséget fog követelni, akkor oly nagy tördulás lesz Pozsony—Magyaróvárra, hogy ez az egy intézmény amúgy sem fogja tudni az összes odaözönlő hallgatót befogadni. Különösen Magyaróvár lesz túlszűfolyva: egyrészt azért, hogy a szaktárgyak szemléleti volta miatt az iskolai épületek és berendezések nem igen tudnak évfolyamonként 50 hallgatónál többet elhelyezni, illetve foglalkoztatni és ennek következtében a célul kitűzött alaposabb és sokoldalubb képzettség megszerzése illuzóriussá válna; de másrészt a község sem képes több hallgatónak tisztességes ellátást nyújtani, mint a mennyinek mostanában nyújt. Ezt különben a gazdasági akadémiák átszervezése előtti néhány évi állapot is igazolja, amikor is az akadémiai hallgatók felét állandóan szabadságon kellett, mivel sem az iskola, sem a község nem tudta őket befogadni. Tehát a cél elérése érdekében feltétlenül több ilyen intézményre van szükség.

2. Pozsony az ország nyugati szélén fekszik, a Felvidéktől, az Alföldtől és Erdélytől a legnagyobb távolságban. Ez a távolság lehetetlenné fogja tenni, hogy nevezett országrészekből a hivatásérzettel áthatott, de családi okok miatt messzire nem távozható és a szegénysorsu fiatal emberek a kettős képesítést megszerezzék, ami a célba vetett közigazgatási reformnak nagy hátrányára lenne. Vagyis abból a szempontból is indokolt, hogy az ország más részén is legyen ilyen intézmény.

3. Az erdélyi részek mezőgazdasági és közigazgatási viszonyai nagyon sok tekintetben teljesen speciálisak, úgy, hogy akár földbirtokos, vagy nagybérlő, akár pedig közigazgatási tisztviselő neveléséről is van szó, annak e speciális viszonyokhoz kell alkalmazkodnia. Ezt pedig csak oly intézmény tudja nyújtani, amely nem az ország nyugati részén, hanem csakis Erdélyben van. Azért még abban az esetben is kérnünk kell a kolozsvári gazdasági akadémiának a kolozsvári egyetemhez való kapcsolását, még ha azt Nagyméltóságod és az öszkormány Pozsony—Magyaróvár kivételével az ország többi egyetemeire nem is kontemplálná.

4. A felfolyt kolozsvári gazdaggyűlésen a legszomorubb kép tárult elénk az erdélyi magyar birtokosok helyzetéről és a magyar kézben levő birtok pusztulásáról,

amely körülmény többek között azt is igazolja, hogy Erdély évtizedeken át a legmostohább elbánásban részesült és részesül sok tekintetben ma is az állam részéről, úgy, hogy igazán ütött a tizenkettedik óra, hogy minden alkalmat, módot és eszközt megragadjunk, amely a múltban elkövetett hibák megszüntetésére vagy enyhítésére csak megközelítőleg is alkalmas. A gazdasági szakoktatás színvonalának az emelése szintén tekinthető ilyen eszköznek, úgy, hogy a kolozsvári gazdasági akadémiának az egyetemhez való kapcsolása által ez a kérdés is legalább egy lépéssel közelebb vitetnék a megoldás felé.

Az Erdélyi Gazdasági Egyesület a kolozsvári Gazdasági Akadémiának az utolsó évtizedek alatt rohamos fejlődéséi mindig kötelességszerűen éber figyelemmel kísérte és azért nemcsak hazafias kötelességből, de teljesen tárgyilagosan megállapíthatja, hogy az jelenleg tudományos berendezkedés tekintetében már oly fejlett fokon áll, hogy nemcsak Magyaróvárral, de bármely leghíresebb külföldi hasonló intézménnyel — az egyetemeiket sem kivéve — felveheti a versenyt. Tehát az egyetemhez való csatlakozása nem ejtethetne esorbát az egyetem tekintélyén, nymbusán, sőt miután az új egyetemek Kolozsvártól valószínűleg nagyon sok hallgatót fognak elvonni a gazdasági akadémia bekapcsolásával ez a vérvesztés részben pótolva lenne. Hozzájárul ehhez még az az előnyös körülmény is, hogy a kolozsvári gazdasági akadémia a minden gazdasági akadémián szervezett állami és magánösztöndijakon kívül, még 32 erdélyi alapítványi ösztöndíj felett is rendelkezik, amelyek ugyanannyi hallgatónak teljesen ingyenes ellátást biztosítanak.

6. Végül pedig még az a körülmény sem hagyható figyelmen kívül, hogy a tervezett intézmény sokkal megfelelőbben és könnyebben szervezhető Kolozsvárt, mert az egyetem alig néhány percnyi távolságra van a gazdasági akadémiától, míg Pozsonyt 60 kilométer választja el Magyaróvártól.

Mindezek után tisztelettel kérjük Nagyméltóságodat, miszerint a felhozott indokok alapján a többi illetékes tényezővel érintkezésbe lépve, azokkal kar öltve a Pozsony—Magyaróvárra tervezett egyetemi gazdasági szakoktatási intézményt Kolozsvárt is megvalósítani, illetve felállítani kegyeskedjék.

Kolozsvár, 1914 május hó 12-én.

Mély tisztelettel.

Br. Jósika Gábor s. k. Tokaji László s. k.
e. alelnök. e. titkár.

Jegyzőkönyv,

Az E. J. M. Sz. T. Egyesülete e hó 10-én tartotta évi rendes közgyűlését. Jelen voltak báró Jósika Gábor elnöke alatt báró Kemény József előadó, gróf Wass Béla, lovag Sperker Ferenc alelnökök, báró P. Horváth Kálmán, dr. Szentkirályi Akos, Lészay Ferenc, Szász István, Tokaji László. Feltűnő, hogy az if-

jobb gazdageneráció, habár tagjai az egyesületnek, nem jelent meg, pedig egyesületünk a gazdákat oly közletről érintő állattenyésztési kérdésekkel foglalkozik, a melyek után érdeklődni minden gazdának hasznára válik. Áttérve a közgyűlés lefolyására, tárgyalta az igazgatóválasztmány jelentését az egyet múlt évi működéséről. Az igazgatóválasztmány jelentése a következő:

Tisztelt Közgyűlés!

Az E. J. M. Sz. T. Egyesület 1913. évi működéséről van szerencsénk alábbi jelentésünket a t. közgyűlés elé terjeszteni és kérjük azt tudomásul venni és működésünkre a jelentést megadni kegyeskedjék.

Igen tisztelt közgyűlés! Az elmúlt év úgy gazdasági, mint egyéb téren is a legrosszabbak közé tartozott. A gazdasági viszonyok rosszságát megérezte minden társadalmi intézmény, így egyesületünk is. Mint új intézmény, ma még az agitációs stádiumban vagyunk és éppen agitációnk sikerét befolyásolta nagyban az elmúlt rossz év, mert természetes, hogy rossz viszonyok között senki sem hajlandó még a legkisebb áldozatra sem, még akkor sem, ha ezen áldozat befektetés jellegű is. Egyesületünk ügyeit egészen november hóig az EGE tiszti személyzete végezte. 1913. év őszén tartatott meg a kolozsvári kiállítás, mely a rendesnél nagyobb mértékben vette igénybe az EGE tiszti személyzetét; éppen a rossz viszonyokra való tekintetből, úgy, hogy egyesületünk érdekében csak kis munkásságot fejthetett ki. Mindezek dacára egyesületünk az elmúlt évben is zavartalanul haladt a rendes mederben. Nagyobb agitációt csak november hó óta fejthetett ki, mivel akkor vált lehetővé a földmivelésiügyi miniszter ur önmagyméltósága támogatása következtében az, hogy az egyesület önálló titkári állást szervezzen és ezt bizza meg ügyei vitelével. Ez időponttól egyesületünk nagy agitációt fejtett ki, mely agitáció eredménye azonban természetesen csak az 1914. évben fog mutatkozni.

Befejeztük az 1912. évben megkezdett első éves tejló és tisztasági versenyünket, mely jobb eredménnyel végződött, mint hinni reméltük, ezen versenyről részletes jelentésünket alábbiakban van szerencsénk az igen tisztelt közgyűlés elé terjeszteni:

(Lásd Erdélyi Gazda 1913 39. száma.)

Résztvett az egyesület az 1913. évi kolozsvári állatkiállításon, még pedig 300 korona jutalomdíjjal tűzött ki az igás ökör csoportban, mely díjat gróf Wass Béla igazgatója nyerte el. Továbbá anyagi támogatással lehetővé tette a szolnokdoboikai és kisküküllőmegyei gazdasági egyesületeknek azt, hogy a két megye népi tenyésztését bemutathassa és a nagyközönséget a megye fejlett népi tenyésztéséről tájékoztathassa.

Törzskönyvelve lett az elmúlt évben 7 tehén és 20 bika. Bejelentve ugyan több volt, de a személyzet hiánya egyrészt, másrészt a rossz gazdasági viszonyok ezek keresztülvételét megnehezítették, ugyanis maguk a bejelentő gazdák kérték a kiszállítás elhalasztását.

Egyesületünk, kipuhatólandó azt, hogy az erdélyi magyar szarvasmarhatenyésztés mit jövedelmez, az elmúlt év végén kérdőíveket bocsátott ki a tárgyban a gazdaközönséghez és pedig: 71 tenyésztőhöz lettek izek küldve. Mi lesz ezen kérdőívek eredménye, még nem tudjuk, mivel azok 1915 január havában fognak visszaérkezni, nem is állatjuk magunkat azzal, hogy a beérkező izek teljes, pontos, kimerítő és megbízható eredmé-

nyeket fognak produkálni, egy év igen kis idő erre, de ha csakis az lesz a haszna ennek, hogy a gazdaközönség egy része ilyenmő számítások meglétére kedvet és utmutatást kap, úgy már is eredményről szólhatunk, ezen kérdőívek ismételt kibocsátása és az eredményeknek alapos és szigorú felülbírlása, továbbá a több évről összegyűjtött adatok összehasonlítása nyújthatnak csak e kérdésben megbízható felvilágosítást.

Szorgalmaztuk és amennyire lehetett, erőszakoltuk a nagymértékben felgyült tagdíjhátralékok befizetését és jelenthetjük, hogy e téren is eredményről számolhatunk be. Amennyiben az összesen 2445 korona hátralékból az 1913. év végéig 500 koronát sikerült inkasszálnunk. Ismételve kérjük jelentésünk tudomásul vételét.

Tárgyalta a közgyűlés az 1913. évi pénztári jelentést és 1914. évi költségeloirányzatot, mindkettő tudomásul lett véve. Ezután, miután az elnökség és választmány mandátuma lejárt, a választások lettek megejtve. Egyhangulag elnökül ismét az egyesület nagyérdemű elnöke, br. Jósika Gábor lett megválasztva, alelnökül gr. Bethlen István, gr. Wass Béla és lovag Sperker Ferenc. A választmány is a régi maradt, új tagul gróf Bethlen Bálint lett beválasztva.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **A gazdák szervezkedése a temesvári nagygyűlésre.** A Magyar Gazdaszövetség-nél megkezdődtek a tömeges jelentkezések a június hó 17-én Temesvárott tartandó nagygyűlésre. Egyes vármegyei gazdasági egyesületek különösen lelkes propagandát fejtenek ki a földmivelők országgyűlése érdekében. A Temesvármegyei, a Torontálvármegyei és a Délvidéki Földmivelők Gazdasági Egyesületein mint vendéglátó szervezeteken kívül az Aradvármegyei, a Szatmárvármegyei, a Bereg-, Veszprém-, Ugocsa-, Zala-, Zemplénvármegyei gazdasági Egyesületek agitálnak legélénkebben s az egyesületi titkárok sorából Bászeli Elek, Ipolyi-Keller Iván, Dold István, Póka József, ifj. Fedák István, Vajdacsy Endre és Világossy Gáspár szervezik máris vármegyéjük gazdaközönségét, hogy minél nagyobb tömegben vonuljanak föl a nagygyűlésre. Temesvár város törvényhatósági bizottsága legutóbb ülést tartott a nagygyűlés előkészítése céljából, elhatározva, hogy saját költségén két hatalmas sátrort építtet és egy, vagy több albizottságot küldött ki a helyi rendezés céljából. A Temesvármegyei Gazdasági Egyesület a gyűlést megelőző napon szántógép bemutatást rendez Szobotka Imre birtokán, hová az érdeklődő gazdákat díjtalanul szállítják ki. A Temesvármegyei Gazdasági Egyesület rendezti a gyűlés után a hírneves verseci szőlők és borpincék meglátására irányuló kirándulásokat.

— **A Torda-aranyos vármegyei Gazdasági Egyesület** folyó hó 12-én dr. Betegh Miklós elnöke alatt igazgató választmányi ülést tartott, amelyen dr. Betegh Miklós bejelentette, hogy az egyesület titkári állására Török Bálint EGE s.-titkár választatott meg. Kéri a választmányt, hogy őt jóindulata támogatásban részesíteni sziveskedjék. A tárgysorozat előterjesztése rendén Török Bálint titkár bejelentette, hogy a földmivelésiügyi miniszter az egyet folyó évi államsegélyének kiutalásáról értesítést küldött, az összeget a pénztári hivatal felvette. Sajnálattal vették tudomásul, hogy a szénkéreg ára a folyó évtől 35 koronáról 35 koronára emeltetett s egyben elhatározták, hogy miután a Torda városa által épített és fentartott, az egyesület kezelésében levő bi-

zományi szénkéreg raktár helyiségét egy földcsuszamlás összerombolta s a város a fentartási költségeket hordozni továbbra nem hajlandó, a raktárkezelőséget az egyesület annál is inkább beszünteti, mert a vármegyében a szőlők nagyrészt már amerikai alanyra oldattak át. A kereskedelemügyi miniszterium azon leiratának tárgyalása kapcsán, mely szerint a szőlőpermetező anyagok a MÁV. vonalain kedvezményes áron szállíthatók, választmány elhatározta, hogy egy waggon rézgálicot hozat a tagok számára és az árut vegyelméleti fogja. A rézgálic raktári elhelyezhetése céljából a vármegyéhez átírnak és a gazdaközönséget az egyes szőlőbetegségek felléptéről és az ellenük való védekezésről alkalmas módon mindenkor értesítik. A kirendeltségnek az egyesület heremagisztió osztályára vonatkozó átírat alapján a nagybirtokosokhoz felhívást írtatnak meg tudandó, hogy évenként hány mm. tisztítandó heremagra lehet számítani.

— **A német külkereskedelmi szerződés és a mezőgazdaság követelése.** Most, hogy a Gyáriparosok Országos Szövetségének közgyűlésén szóba került az 1917-ben lejárató német szerződés kérdése is, az Országos Magyar Gazdasági Egyesület hivatalos lapja, a Köztelek, a következőket írja: Ha a békés megegyezés lehetséges, módot kell találni rá, hogy mezőgazdaságunk és iparunk érdekében egyaránt megtörténjenek azok a módosítások, amelyek a jelenlegi német szerződés legkirívóbb hátrányait eltüntetik, de emellett mai jogállományunkból semmit fel nem adnak. És itt, mint már említettük, a mezőgazdaság érdekei szempontjából is vannak és lesznek lényeges feltételeink és követeléseink, amelyeknek a Magyar Mezőgazdasági Vámpolitikai Központ már legközelebb nyomtatékos kifejezést fog adni. Ilyenek az árpavám differenciális kezelésének megszüntetése, a malátavámnak az árpavámhoz viszonyított helyesebb kulcs szerint való megszabása, a beviteli jegyek rendszerének megfelelő módosítása, a sertésbeviteli kontingens megszüntetése és az állategészségügyi tekintetben, valamint a husvizsgálat terén fennálló egyes túlzottan szigorú, zaklató jellegű rendelkezések enyhítése. Feltétlenül tiltakoznunk kell továbbá az ellen is — írja a Köztelek —, hogy németországi gyümölcs és főzelékkivitelünk elé újabb akadályok gördíttessenek és általában ragaszkodnunk kell olyan becsületes és méltányos megegyezéshez, amely egyrészt szabad utat enged termékeinknek Nyugat felé, de másrészt Kelet felé is szabad kezet biztosít részünkre a Balkán államokkal való alkuozások tekintetében.

— **A műtrágyázás ismeretének és használatának általánosítása.** Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület földmivelési és növénytermelési szakosztálya népies ülést tartott a Köztelken *Desseffy* Aurél gróf elnöklésével mindazon föltételek megállapítása érdekében, melyek által a műtrágyázás ismeretét és használatát a gazdaközönség körében általánosabbá lehetne tenni a mainál. A gyűlés iránt igen nagy volt az érdeklődés. A legtöbb vidéki gazdasági egyesület elküldte kiküldötteit a tanácskozássra, de mellettük a szakemberek is szép számmal vettek részt a gyűlésen. *Desseffy* Aurél gróf üdvözölvén a megjelenteket, *Szűssy* Zoltán országgyűlési képviselő, titkár előadást tartott a műtrágyázás nagy termésfokozó hatásáról és példákkal igazolta, hogy a nyugati államokban éppen a műtrágyázás kiterjedtebb használata következtében a termésállagok mennyire emelkedtek. Ezzel szemben Magyarországon a termésállagok aránylag alacsonyak, tehát a gazdaközönségnek arra kell törekednie, hogy a műtrágyázás fokozottabb felkarolásával

az országos termésátlag s ezzel együtt a gazda jövedelme gyarapodjék. Előadó szükségesnek tartja, hogy a földművelésügyi minisztérium mindazon közegei, a melyek téli népies előadásokat tartanak minden községben, minden alkalommal a növények táplálkozásával s a talaj trágyázásával foglalkozzanak. Dolgoztasson ki a földművelésügyi miniszter erre a célra sürögösen egy népszerű vezérfonalat, hogy ennek alapján már folyó év október hónapjában országszerte egységesen legyenek megkezdhetők az előadások. — Szükséges, hogy a földművelésügyi kormány a kirendeltségek és megyei gazdasági egyesületek útján végeztesse kiskisgazdák által már az idén több műtrágyázási kísérletet, mint azt eddig tette. Különösen a Nagyalföldön s a Bánáthban, Biharban, Szilágyban s az erdélyi megyékben jóformán sehol sem ismerik a kiskisgazdák a műtrágyát, pedig éppen az alföldi búzatermő megyékben volna valószínűsítés a szuperfoszfát használatának általános elterjedése, mert ez által kétségtelenül emelkednék az egész ország búzatermésátlaga. Kívánatos továbbá, hogy a földművelésügyi kormány utasítsa erre hivatott szakközégeit, hogy legalább is mindazon községekben, amelyekben gazdakörök vannak, két-három kiskisgazdával egy-egy félkatasztrális holdon, egy méfermázsa szuperfoszfáttal végeztesse műtrágyázási kísérleteket, ahol pedig ilyen közegei nincsenek, ott lássa el a megyei gazdasági egyesületeket a szükséges dotációval, hogy ezen kísérleteket már a folyó évben megkezdhesék. A jövő évben még kiterjedtebben kellene kísérleteket végezni. Szilassy Zoltán az előadottak értelmében határozati javaslatot nyújt be, mely részletesen megjelöli a propaganda egyéb módjait is. Az előadást követő vitában Koppély Géza, Sándorházy Lajos, Kunfy Károly, Kovácsy Béla, Sárközy Viktor és Rázsó Imre vettek részt. A felszólalók mindannyian kiváló értéket tulajdonítottak a műtrágyázás elterjedésének s különösen a községekben végzendő kísérletek fontosságát hangsúlyozták.

A Dr. Borovszky-féle szagosított
BOROLIN
 a világ legjobb és leghatásosabb házi-szere. A Borolin a fájdalmakat azonnal megszünteti.

Megrendelhető a Borolingyárban
 Budapest, II., Margitrapart 45. sz.
 Próbauveg 50 fillér.

— Öt ezer koronás pályadíj gyümölcsfatermesztőknek. A Magyar Földhitelintézet a hazai gyümölcsfatermesztésnek községi faiskolák útján való előmozdítása céljából a folyó évben is egy darab hatszáz koronás, két darab négyszáz koronás és tizenhét darab kétszáz koronás díjat tűz ki oly tanítók jutalmazására, kik faiskolákat kezelnék és a fatermesztés terén szembetűnő sikert képesek felmutatni. Ezen díjakra pályázhat minden magyarországi községi faiskolát kezelő néplétszám, valamint oly községi kerület is, ki a faiskola kezelésén kívül a népiskolában a gyümölcsfatermesztést hivataloszerűen tanítja és tanításának eredményeként községében és vidékén a nemes gyümölcstermesztés terén látható sikert képes felmutatni. A pályázati kérések elbírálásánál különös figyelmet fordítanak

nak a minél kevesebb és leginkább keresett gyümölcsfajta nagyban való szaporítására, a faiskola rendszeres kezelésére, az oltás módjára és végül a magas és félmagastörzsű fák helyes nevelésére. A díjakra a pályázati kéréseket május 15-ig kell beadni az illetékes királyi tanfelügyelőknél, kik azokat a földművelésügyi minisztériumhoz terjesztik föl. A díjakat az Országos Magyar Gazdasági Egyesület és az Országos Magyar Kertészeti Egyesület kebeléből kiküldött bíráló bizottság ítéli oda az arra érdemes pályázóknak.

— **Méhészeti tanfolyam Kolozsváron.** Az Erdélyrészi Méhész Egyesület kolozsvári telepén a földművelésügyi kormány támogatásával kiskisgazdák részére június 3—20. napjain méhészeti tanfolyamot rendez. A tanfolyamra felvett husz hallgató napi ellátási költségén és utiköltség megtérítésben részesül.

— **Ragadós állatbetegségek.** A földművelésügyi miniszter urhoz érkezett jelentések szerint emelkedett a múlt hét folyamán a lépfehérvé fertőzött községek száma 91-ről 115-re, a veszettséggel fertőzöttek 241-ről 261-re, a takonykórral fertőzöttek 52-ről 54-re, a szájszél- és körömfájással fertőzöttek 219-ről 229-re, a bivalyvésszel fertőzöttek 1-ről 4-re, a sertésorbáncsal fertőzöttek 90-ről 99-re, a sertésvészellel fertőzöttek 318-ról 357-re. Csökkent a juhhimlővel fertőzött községek száma 10-ről 8-ra, az ivarszervi hólyagos kiütéssel fertőzöttek 83-ról 72-re és a rühkórral fertőzöttek 543-ról 515-re.

— **Állatforgalmi korlátozások.** A földművelésügyi minisztérium értesítése szerint a ragadós szájszél- és körömfájás fennállása miatt tilos a hasított körmű állatoknak (szarvasmarhák, juhok, kecskék és sertések) Magyarországra való behozatala; az alsóausztriai Lajtha melletti Bruck kerületből és a stájerországi Radkersburg kerületből. A sertésvész fennállása miatt tilos a sertéseknek Magyarországra való behozatala az alsóausztriai Lajtha melletti Bruck, Mödling és Wiener Neustadt kerületekből, a stájerországi Pettai kerületből, a tengerparti Volosca kerületből, a morvaországi Ungarisch-Brod kerületből és a bukovinai Kimpolung kerületből. A sertésorbánc fennállása miatt tilos a sertéseknek Magyarországra való behozatala az alsóausztriai Lajtha melletti Bruck, Gausendorf, Mistelbach, Mödling és Wiener-Neustadt kerületekből, a stájerországi Luttenberg, Pettau és Radkersburg kerületekből, a tengerparti Lussin és Volosca kerületekből, a morvaországi Göding, Wallachich-Mescheritsch és Wsetin kerületekből, a galíciai Jaslo kerületből és a bukovinai Kimpolung kerületből.

— **Az apaállattartás költségei.** Fölmerült esetből kifolyóan elvi határozatban mondotta ki a földművelésügyi miniszter, hogy az apaállattartási költségekhez az is tartozik hozzájárulni, kinek a köztenyésztés irányától eltérő fajta anyai állata van.

— **Gazdatiszti özvegyek és a közszerzemény.** A Curia felmerült eset alkalmából kimondotta, hogy a csekély javadalmazással alkalmazott gazdatiszt, kire nézve semmiféle adat nem merült fel, hogy magasabb képzettséggel bírt volna, honorációnak nem tekinthető s ennélfogva vagyoniában házasársát közszerzői jog illeti meg.

A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT
FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ
TOKAJI LÁSZLÓ

A LAP AZ ERDELYI GAZDASÁGI EGYLET TULAJDONA.

A MAGYAR JELZÁLOG HITELBANK
KOLOZSVÁRI KÉPVISELŐSÉGE
 (Jokai-u. 2. sz. I. emelet.)
FÖLDBIRTOKRA
 és a nagyobb városokban fekvő
H A Z A K R A
 15 évtől 65 évig terjedő törlesztéssel
LEGOLCSÓBB KÖLCSÖNÖKET NYUJT.
 A jelzálogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a megszállandó kölcsön összegére nézve
AZ ERDELYI GAZDASÁGI EGYLET
 bizalmi tőrifiai adnak véleményt.
A KÉPVISELŐSÉG ELFOGAD
TAKARÉK-BETÉTEKET
 és előnyösen kamatoztat.
 Telefonszám 27.
 2001

SZŐLŐSGAZDÁK!
 Rendeljék meg a
peronoszpóra permetezőket és permetező anyagot!

A legjobb és legolcsóbb permetezőket, kénporozókat, szénkénegezőket és egyéb szőlő- és gyümölcsészeti gépeket és felszereléseket szállít: Az **ERDELYI GAZDA TÁRSASÁG** Kolozsvárott, Attila-utca 10. szám alatt.

PEPE
 4. ALIAMIÓDIA
 22. ELSŐRENŰ KITEJTEZÉS
PORCELLÁN-EMAIL-FESTÉK
 mázolásához teljesen készen vakolatra fára és vasra
 1896. évi védjegye 10041 sz. a.

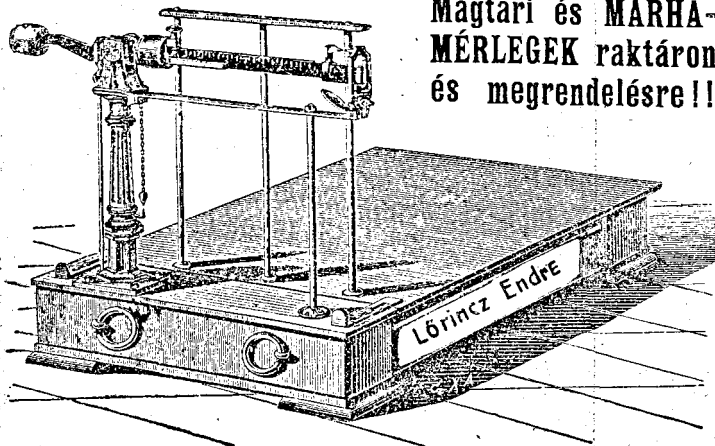
LUTZ EDE és TÁRSASÁG
 FESTÉKGYÁRAK BUDAPEST, VII.
 ÓPÁNY UTCA 4.

PETREUS L. UTÓDA LŐRINCZ

KITÜNTETETT OKLEVELES MÉRLEGKÉSZÍTŐ, ÉPÜLET- ÉS MŰ-
LAKATOS, VAS- ÉS RÉZBUTORGYÁRTÓ.

KOLOZSVÁR,
HOSSZU-UTCA 26. SZ.

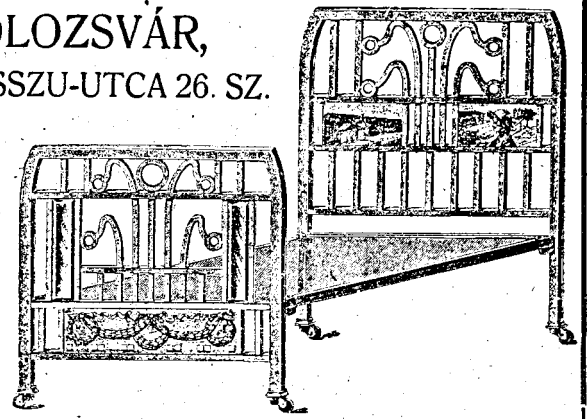
3111

**Magtári és MARHA-
MÉRLEGEK raktáron
és megrendelésre!!**

ELVÁLLAL:

Vas és fémből előállítható szak-
májába vágó minden munkát. Kór-
házak, szállodák, gazdaságok, is-
tálló, tehenészetek stb. fa, vagy
fémbutorral való berendezését.
Folyósó, lépcső és sirrácok készi-
tését. Gazdasági és kerti kerítéseket
Kerti butorokat és sátrakat, Réz-
és vasgyakat és butorokat, stb.

Költségvetéseket és rajzokat kívánataira díjtalanul ad.
Pontos időre szállítas! Szolid és versenyképes árak!
Szakszerű tökéletes munka!

MAGTÁRI ÉS MARHAMÉRLEGEI MINDEN MÁSNÁL JOBBAR ÉS OLCSÓBBAR!

Zsákokot, Zsineget,

ponyvát, szőlőkötöző fonalat vá-
sároljon a
32 év óta legmegbízhatóbbnak elismert
FISCHER-féle zsák- és ponyvagyárban Budapest,
V., Nádor-utca 31-33. szám.
**Kövekőtelek, PONYVAKÖLCSÖNZŐ-
intézet.** Kérjen ajánlatot!

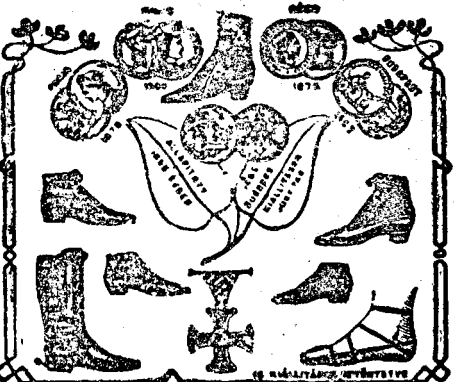
Eladó földbirtokokat keresünk!

Részletes ajánlatok az
ERDÉLYI GAZDA TÁRSASÁG
cimére
Kolozsvártt, Attila-utca 10. sz.
alá intézendők 3089

MATUTSEK JÓZSEF

KOLOZSVÁR, SZENTEGYHÁZ-UTCZA 3. SZ.

Fölvívja a n. é. közönség figyelmét előnyösen ismert, elsőrangú műhe-
yébena legjobb anyagból és legujabb divatszerint készült közkedveltségű
férfi és női cipőraktárára

Megrendelés után készít ame-
rikai és francia, vagy bármily
tetszés szerinti faconu cipőket,
a legkényesebb igényeknek is
megfelelő kivitelben. — Vidéki
megrendelések pontosan és
gyors kivitelben mérték után,
de legbiztosabban egy használt,
a lábra találó cipő beküldésé-
vel eszközöltetnek. — Kiváló
tisztelettel: Matutsek József.

ELFOGADOK:

nyári legeltetésre szarvasmarhákat
pásztorlással és sózással darabon-
kint borjuért 8 K, 2 éves borjuért
11 K, 3 éves növendékért 13 K,
idősebbért 15 K. Értekezni lehet:
Gróf Vigyázó Sándor ur Öméltősá-
gának gazd. intézőségével, Almás-
sztmihály, u. p. Hidalmás, Kolozsm.

3104

Folyó év július hó 1-ére

földmivesiskolát végzett
nős, fiatal, erélyes, ma-
gyarul és románul beszélő
gazdasági ispánt
keresek felvételre

Gróf Haller Jenő

Küküllővár (Kisküküllőmegye).

3108

Keresek
megvételre
jól menő vas-
szürke, vagy sárga
156--57 cm. magas
hámos lovat

Br. Bálintitt Károly
Várhegy u. p.: Maros-
vásárhely.

3109

Szuperfoszfátot

és minden egyéb mü-
trágyaféléket ajánl a

2769

**Mütrágyát
Értékesítő
Szövetkezet**

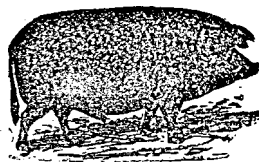
Budapest, V. kerület,
Fürdő-utca 8-ik szám.

Dr. Gróf Teieki Domokos úr ömeltósága gerneszezi magyar erdélyi többszörösen kitüntetett tenyészetéből eladó 10 db részben idős, részben fiatal borjas vagy ellős tehén, 4 db hároméves üsző. Megkeresés esetén készséggel ad felvilágosítást: Gerneszeg, Marostordamegye, posta, vasut, távirat, telefon állomás.

Az Intéző.

3103

Kiváló mangalica anyáktól származó **Lincolshirei keresztelésű** gyönyörűen fejlődött tenyésztésre kiválóan alkalmas 5 hónapos kan és koca malacok eladók

ifj. **Gidófalvy István** dobokai gazdaságában, **Doboka** (Szolnok-Doboka megye).

3112

Eladó:

egy Höcker-féle félstabil jókarban levő 10 lóerejű gőzgép; továbbá egy nagy államvasuti 6-os nehéz

cséplőgarnitúra

lóherfejtő és Ásványi-féle szártépővel, valamint 1 db lincolshirei 3 éves kan és 1 db koca, mindkettő tenyésztésre alkalmas.

Értekezhetni:

3094

Papp Kálmán nagybirtokosnál Somogyom (K.-Küküllőm.)

Gazdák Biztosító Szövetkezete

Alakult 1900-ban. Alakult 1900-ban.

Vezérképviselő: Kolozsvár, Deák Ferencz-u. 35.

Biztosításokat elfogad tűz és jégkár ellen, ugyancsak az ember életére a legkülönbözőbb módokat szerint, előnyös feltételek mellett. Az üzlet eredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek.

A lefolyt 12 év alatt a tagok hétszer részesültek az üzlet-leslelésekből. Közgyűlési határozat értelmében díjvisszatérítésben.

Biztosítási ajánlatok benyújtandók közvetlenül az igazgatósághoz, vagy az ország minden egyes helyén működő képviselők közvetítésével. Nyomtatványokkal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál az igazgatóság.

Alapítványok kormány hozzájárulásával	2,527,980.—	K
Tartalékok	3,357,603.—	
Biztosított tagjainak fennállása óta fizetett tüzékekben	10,740,000.—	
jégkárakban	5,042,000.—	
Biztosított érték tüzben 1912. évben	860,000,000.—	
jégben 1912. évben	63,000,000.—	
Életbiztosítási állománya	15,240,080.—	

A Gazdák Biztosító Szövetkezete társintézménye a

«GONDVISELÉS» Országos Központi Segélyező Társulat

utján 100 koronától 1000 koronáig terjedő temetési segélybiztosítások, valamint havi befizetések ellenében 1000 koronáig terjedhet, leánykiszármazási (önállósítási) segélybiztosítások eszközöltek. Legelőnyösebb népbiztosítás. E társulat kebelében minden községben önálló helyi csoportok szervezhetők jótékony célú működéssel. Tájékoztatót készséggel küld bárkinek is a Társulat igazgatósága, Budapest, IX. Erkelutca 20. sz.

20'8

Orpington fajtyukok.

A kolozsvári állatkiállításon első díjjal díjazott

Orpington törzstyukok eladók.

Erzsébet-ut 13-ik szán.

Haszonbérleti hirdetmény.

A nagyenyedi Bethlen-kollégium tulajdonát képező, **Vingárd** község (Alsó-Fehér vármegye) határán fekvő, kb. 1680 k. hold területű

mezőgazdasági birtok

a hozzátartozó modern berendezésű, évi 720 Hl. kontingensű **mezőgazdasági szeszgyárral, korcsmaházzal** és kellő számú **gazdasági épülettel**, 1914. évi szeptember hó 1-től kezdődőleg 12 egymásután következő évre nyilvános árverésen haszonbérbe adatik.

Kikiáltási évi bérösszeg 48000 korona.

Bánatpénzül ennek 10 %-a, vagyis 4800 korona teendő le az árverés megkezdése előtt, készpénzben vagy óvadékképes értékpapirban.

Árverés 1914. évi június hó 10-én d. e. 10 órakor tartatik meg **Nagyenyeden**, a Bethlen-kollégium jószágigazgatósági hivatalában, hol a részletes árverési és haszonbérleti feltételek, a hivatalos órák alatt, korábban is megtekinthetők.

Írásbeli zárt ajánlatok is elfogadtnak, ha azok a szóbeli árverés megkezdése előtt adatnak be s tartalmazzák a szabályszerű bánatpénzt.

Nagyenyed, 1914 május 7.

Rick Béla,
jószágigazgató.

Olcsón eladó

szép, egyenes fekvésű, bekerített közel 700 □-öl területű üres

HÁZHELY Kolozsvár város legszebb részében,

mindenhez közel, egészséges, jó levegőjű olyan helyen, ahol a telek-érték évente 20%-al emelkedik. Nagy urifamilia háza, vagy bérpalota építésére kiválóan alkalmas. Csupán biztos és jól gyümölcsöző tőkélhelyezésre is jó alkalom. Érdeklődőknek eladó címét megmondja levélileg, szóval, vagy telefonon (158. szám) is: **A hirdőhivatal.**

3034

Eladó **éves borjúkat, ökörstinókat, igás-ökröket** és **4-6 éves szép bival-ökröket keresünk megvételre.**

Szíves ajánlatokat (legalább 8—12 párt kitevő mennyiségről) Kérünk:

az

Erdélyi Gazda Társaság

Kolozsvár címen — küldeni.

3035

Az
ERDELYI GAZDA

kiadóhivatalánál megrendelhető könyvek:

ELADÓ ORSZÁG.

Irtá:

Tokaji László
E. G. E. titkár

Ára: 3 korona.

A 254 oldalra terjedő nagy birtokpolitikai és birtokforgalmi statisztikai mű tartalmazza az utóbbi tíz év alatti összes erdélyrészi földbirtok-forgalom részletes adatait.

A könyv tartalom-jegyzéke:

Eladó ország. (Bevezetés.) Adataink eredményei. A birtokpadás okai. Az állam feladatai. A társadalom serepe és hivatása. Az 50 holdan felüli birtokok. Az 50 holdan aluli birtokok. Adataink eredete.

A könyv mindazok számára, akik az erdélyrészi magyarság helyzete és az erdélyrészi földbirtokpolitika kérdéseiről érdeklődnek — nélkülözhetetlen forrásmunka! —

**A FALUSI NÉP
GAZDASÁGI, TÁRSADALMI
ÉS NEMZETI IRÁNYBAN
VALÓ VEZETÉSE.**

Irták:

**Tokaji László, Dr. Konrádi Dániel,
Jászberényi András, Dr. Szász Albert
Dr. Seyfried Károly, Dr. Cserer Lajos.**

Ára: 1 korona.

A 132 oldalra terjedő könyv az Erd. Gazd. Egylet múlt évi szociális kurzusának előadásait tartalmazza a következő fejezetek alatt: A falusi intelligencia szerepe a nép nemzeti és gazdasági vezetése tekintetében. A mezőgazdasági üzleti érzék és tudás fejlesztéséről. A szövetkezetek. Egészségügyi dolgokról. A kisgazdák peren kívüli jogvédelméről. A gazdakörökről.

— Azok, akik a magyar nép vezetésének nemes missziójára vállalkoztak, e könyvben mindenre kiterjedő, alapos és részletes utmutatást találnak. —

ROMÁNIA MEZŐGAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS VISZONYAI.

Irtá: **Barabás Endre.**

Ára: 1 korona.

A könyv 128 oldalon a következő főbb címeket tartalmazza: A romániai állapotok hatása hazánkra. Románia mezőgazdasága. A román falu. Romániai agrár-reformok. Törvény a mezőgazdasági pénzügyekről. Földművelő szövetkezetek. Az iszákosság elleni intézkedések. A romániai népoktatás szociális irányai. A romániai tanító szociális munkája. — Stb. stb.

— Rendkívül tanulságos munka, melynek elolvasása után egészen más színben látjuk a román faj kulturátságának fejlődését és mai fokát. —

**Az erdélyi
állattenyésztés fejlődése.**

Irtá: **Jakab László.**

Ára: 1 korona.

A 190 oldalas könyv teljesen hű képet adja Erdély állattenyésztésének az utóbbi évtizedek alatt. A műben rendkívül sok eredeti felvételű tenyészállat-fotográfia is van. Állattenyésztők könyvtárából e könyvnek nem volna szabad hiányoznia.

Irtá: **Tokaji László.**

**AZ ERDÉLYRÉSZI
FÖLDBIRTOKPOLITIKA
FELADATAIRÓL.**

Ára: 50 fillér.

Földbirtokpolitikai tanulmány az erdélyrészi magyar szász és román erőviszonyokról.

**GRÓF MIKÓ IMRE
ÉS A MAGYAR FÖLD.**

Ára: 50 fillér.

Irtá: **Tokaji László.**

Gróf Mikó Imrének, Erdély Széchenyi-jének jellemrajza kapcsolatban a forradalom utáni idők és földbirtokviszonyok ismertetésével.

**ÚJ HONFOGLALÁS
ERDÉLYBEN.**

Irtá: **Tokaji László.**

Ára: 50 fillér.

Gyakorlati javaslatok az erdélyi magyar földbirtok megtartása céljából, különös tekintettel az erős magyarvidéki anyaországi nagybirtokok Erdélybe leendő áttelepítésének kérdésére.

Fenti könyvek, amíg a készlet tart, az árak előzetes beküldése mellett megrendelhetők az **ERDELYI GAZDA** kiadóhivatalánál, Kolozsvárt, Attila-utca 10 sz. alatt. — A könyvek bérmentve küldetnek meg. *Mind a hét könyv, egyszerre megrendelve 6 K-ért megküldelik.*

Fenti könyvek megrendelőinek, míg a készlet tart, kívánatra ingyen megküldi a kiadóhivatal még a következő füzeteket:

Gróf Bethlen István és Tokaji László előadónak az 1913 évi szeptember 7-iki kolozsvári országos földbirtokpolitikai nagygyűlésen megtartott előadásait és Tokaji Lászlónak „Földbirtokpolitikai teendők” címen, az E. M. K. E. 1914. jan. 11-én rendezett nagy értekezletén, tartott előadását. 3061

**ERDELYI
GAZDA
TÁRSASÁG**

K. K. T. BEJ. CÉG.

TISZTÁN GAZDÁKBÓL (3 BELSŐ ÉS 12 KÜLSŐ TAGGAL) ALAKULT VÁLLALAT!

LEVÉLCIM:

ERDELYI GAZDA TÁRSASÁG
KOLOZSVÁRT, ATTILA-UTCA 10. SZ.

SÜRGÖNYCIM:

ERDELYI GAZDA

TELEFON 158.

Teljesen szakszerű vezetés mellett — külön célra alkalmazott tisztviselői karral — kiválóan szolid elvek alapján foglalkozik a gazdaközönység minden produktumának értékesítésével és mindennemű szükségleteinek beszerzésével. —

**Legelőnyösebb értékesítés
céljából elfogad:**

Termény, takarmány, bor stb eladási megbízásokat.

Tenyész- és igásállatoknak eladásra való előjegyzését.

Birtok eladási, bérleti és jelzálog-szerzési megbízásokat.

**Legelőnyösebb és legmegbízhatóbb
beszerzési forrás:**

Mindennemű fő- és mellékágazati mezőgazdasági gépek, felszerelések, eszközök, anyagok és műtrágyákra,

Háztartási gépek-, cikkek-, anyagok- és eszközökre. Mezőgazdasági háziipari készítmények,

Tenyész- és igásállatokat illetőleg, Ingatlanok- és bérleteknek megbízásból való vétele és szerzése.

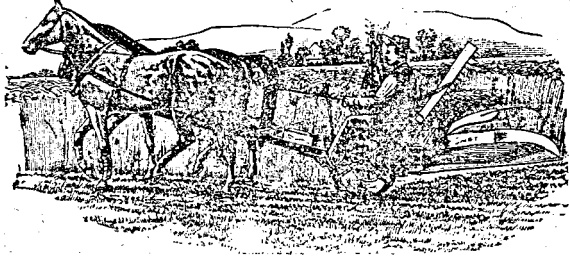
Egyforma, alku nélkül nyújtandó magas kedvezmények minden gazdának! 3061

Magyarországi Nemzetközi

Áratógép Társaság

közismert legjobb és legelterjedtebb

Mc Cormick gyártmányu

Fűkaszálo gépei,

Acél szénaforgatói,

Acél szénagyűjtői,

**„Sidedelivery“ gyűjtő és
forgató gépei,**

Acél lókapái,

**Marokrakó és kévekötő
aratógépei**

— a legnagyobb kedvezmények mellett —
megrendelhetők az

ERDÉLYI GAZDA TÁRSASÁG

Kolozsvár

(Attila-utca 10. sz.) címen.

3110

A „Kosmos“ szab. hornyolt aszfalt lemezt kiváló előnnyel alkalmazzák:

Nedves falak szárazzá tételére. Istállók, raktárak, gyárhelyiségek mennyezetének és padlásainak páramentesítésére. Fal vagy mennyezet borításánál alkalmazva **hőszigetelő hatásánál fogva** védelmül szolgál úgy a hideg, mint a meleg ellen. Megszünteti a rendkívül káros és egészségtelen lecsapódásokat (csepegést).

Fő szerepe, hogy az istállók mennyezet gerendáit örök tartókká teszi és lehetővé teszi, **hogy az istállók padlásán gabonát, főképen pedig hogy télen csöves tengerit tartsunk!**

A tengeri nem penészedik így meg és ami fő csiraképessége a fagytól nem szenved, mint a kasokban! — Alföldi uradalmakban mindenütt bevezetve! — Egy m² felület borításához való „Kosmos“ anyag gyári ára 2*60 K. Mindenki felszerelheti!

Megrendelhető, használati utasítással együtt az

Erdélyi Gazda Társaság Kolozsvárt

címén, hol a minták is megtekinthetők!

3106

Az eredeti „Dr. Aschenbrandt“-féle bordói-por és rézkénpor

a legkitünőbb anyag a szőlőlevél-, illetve a fűrt peronosporája valamint a lisztharmat ellen. Óvakodjunk az értéktelen utánzatoktól! Csakis olyan csomagokat kell elfogadni, melyeken a Dr. Aschenbrandt-féle név és védjegy ki van téve. A bordói-por ára 100 kg-ként 62 K, a rézkénpor ára 47 K. 50 kg.-nál kisebb csomagokban 4 koronával drágább q.-ja.

Vezérképvislet

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete

Budapest, V., Alkotmány-utca 29. szám.

Kapható minden „Hangya“ fogyasztási szövetkezetben és a legtöbb vidéki fűszerkereskedőnél.

3091

Erdélyi Gazda Társaság

Kolozsvár, Attila-utca 10. szám. — Telefonszám 158.

Megbízásból eladásra ajánl:

Földbirtokokat: Megyében:

1.	900	kath. hold területű	Kolozs
2.	476	” ” ”	Szatmár
3.	43	” ” ”	Kolozs
4.	6000	” ” ”	Arad
5.	640	” ” ”	Nagyküküllő
6.	600	” ” ”	Tordaanyos
7.	900	” ” ”	Szatmár
8.	1600	” ” ”	Tordaanyos
9.	70	” ” ”	Szolnokdoboka
10.	350	” ” ”	Szolnokdoboka
11.	100	” ” ”	Kolozs
12.	23	” ” ”	Hunyad
13.	100	” ” ”	Marostorda

Erdőbirtokokat:

1.	Erdélyben	10000	kath. hold területű erdőt
2.	”	800	” ” ” ”
3.	”	750	” ” ” ”

Megbízásból keres megvétel céljából azonnalra cca 400—600 kat. holdas jó mezőségi,

vagy M.-Ludas—Maroscsapó vonalon fekvő birtokot.

Bérbead:

2600	holdat	Kolozs megyében
1800	”	Kolozs megyében
1027	”	Szolnok-Doboka megyében
446	”	Kolozs megyében
600	”	Kisküküllő megyében és
130	”	Udvarhely megyében.

Szárított tengeri moslékot:

melyet úgy a tejelő, mint hizó és igás állatoknál a legjobb eredménnyel alkalmaznak.

Ezen kiváló takarmány nagy tápértéke mellett, még a legolcsóbbnak is mondható.

Egy próba megrendeléssel bárki meggyőződést szerezhet ezen takarmánycikk kiválóságáról. Megrendelhető már 2 métermázsától is

Állatokat u. m.:

200 darab racka bárányt,

Több száz havasi mételemmentes racka anyajuhot!

Lovak.

Fejős berni — simmentháli tehének.

Sertések: Jorkshyreai és berkshyreai tájfajták stb.

Mezőgazdasági gépeket és eszközöket u. m.:

Fűkaszálok, szénagyűjtők, marokrakó és kévekötő aratógépek a közismert első minőségű **Mc Cormick** gyártmányok, a legnagyobb engedményekkel!

Cséplőgép garnitúrák, a M. A. V. Gépgyár világhírű gyártmányai.

Trieurök,

Nyersolajmotorok,

Daralók,

Örlőmalmok,

Ekék,

Önítató berendezések és alkatrészek.

3098

Kertészeti és gazdasági eszközök u. m.: acélások, kapák, kerti ollók és kések, lónyírógépek.

Műtrágyák.